БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 186 (8093) АВГУСТЫН 8 СРЕДА 1956 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

Колхоз бүхэн ясли, садуудтай байха зэргэтэй

Манай советскэ үхибүүд ямар һайн, жаргалтай эрхэ байдалда хүнүүд болгогдон хүмүүжүүлэгдэнэ гээшэб! Бүхы үхибүүдэй түрэхэ гарахаһааиь эхилээд элүүр шираг бэетэй, эрхим бэлиг шадабаритай хүбүүд, басагад бололожо хүгжэхынь тула Эхэ оромнай, Коммунистическэ партимнай юугээшье гамнадаггүй. Нарайлха эхэнүүд аяар 112 үдэр амардаг болоо. Олон үхибүүдтэй ба эрэгүй эхэнүүд Советскэ гүрэнэй зүгһоо ямар ехэ тэдхэмжэ абажа, али тухай ехэ анхарал оролдолгодо хүртэнэб. Эхэ эсэгынь үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туһалжа, арадай ажахые хүгжөөлсэхэ арга боломжыень ехэ болгохо зорилгоор орон доторнай олон мянган яслинууд, садууд нээгдэнхэй.

Индиһээ айлшаар ерэһэн эхэнэрнүүдэй делегациин гэшүүд нёдондо советскэ үхибүүдэй байдалтай танилсажа ехын сэхэтэ һайхашаагаад, ингэжэ мэдүүлээ һэн: «Нарайлалгын гэрнүүдтэ, яслинуудта, садуудта, пионернүүдэй ордонуудта, лагерьнуудта ябажа, Танай үхибүүдэй байдалтай танилсаабди. Советскэ Союзай ерээдүйн граждаииуудай иимэ нимэхэй инагаар, иимэ оролдосотой энхэргэнээр хүмүүжүүлэгдэжэ байхыень харахада ямар аятай һайхан бэ!».

Манай Бурят-Монголые абаадшье үзэбэл, хото городууд болон хүдөө тосхонуудаар яслинууд, садууд эмхидхэгдээд, хүдэлмэришэд, албахаагшад, колхозиигуудай үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хүндэтэ үүргэ дүүргэжэ байдаг. Эдэ бүгэдэмнай хүн бүхэндэ мэдээжэ. Тиимэ хадань туйлалтануудай туйхадаа тобшохоноор дурдажа хинаарлаад, республикын колхозуудтахи хүүгэдэй эмхи зургаануудые тусхайлан абажа, хүдөө ажахын зорилготой холбоолдуулан харуулхые шухалада тоолонобди. Олохон колхозуудта хаба̃рай тарилгын, илангаяа үбһэ, таряа хурялтын үедэ хүүгэдэй ясли, талмайнуудые саг зуура эмхидхэжэ, артелиингээ ажалда хабаадаха арга боломжо багахан үхибүүдтэй эхэнүүдтэ олгодог байха юм. Жэшээлхэдэ, Темлюйскэ МТС-эй харьяата 9 колхоздо—16, Кабанскын МТС-эй харьяата 10 колхоздо—18, Итанциин МТС-эй харьяата 7 колхоздо—16, Окино-Ключевскойн МТС-эй харьяата 6 колхоздо 9 ясли-талмайнууд тогтоогоод, хэдэн зуун эхэнүүдые ураса хадхагаа хуряалсаха аргатай болгоо. Бичурын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель 4 ясли-талмай нээжэ 130 үхибүүдые хандуулаад, аятай зохид наада зугаа эмхидхэн, амтатай һайн умда холоор хангажа байна гэжэ МТС-һээ мэдээсэбэ.

Тэрэшэлэн Түнхэнэй аймагай Тоорын сомсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо зуу тухай үхибүүдтэй хоёр ясли эмхидхэгдэжэ, тэхээр үхибүүдтэй 40 гаран эхэнэрнүүд хамтынгаа малда үбһэ тэжээл бэлэдхэлсэхээ гараад, урэбхитэй габшагайгаар ажаллажа байнад. Иимэ жэшээнүүд олон.

Гэбэшье, БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын эмхидхэлэй-колхозно таһагта ороһон мэдээнүүдһээ харахада, үбһэ хуряалга ба силос даралгаяа шамдуулха шухала болоод, таряа хадаха, тушааха халуун хаһын ороходо ойротоод байхадань, Заиграйн, Зэдын, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Ахын, Мухаршэбэрэй болон бусад хэдэн аймагуудай зарим колхозууд саг зуурынгшье ясли-талмайнуудые эмхидхэнэгүй. Тэрээнһээнь шалтагаалан нилээд олон эхэнэрнүүд колхозно үйлэдбэридэ хабаадаха аргагүйдэжэ, гэртээ һууха баатай болоно. Жэшээлхэдэ, Заиграйн аймагай аяар 7 колхоз үхибүүдэй нэгэшье ясли, садгүй байһаар. Гэхэтэй хамта, зарим колхозуудта хүүгэдэй саг зуурын сад, ясли, талмай бии болобошье, һайн байра, һонирхолтой нааданхай, шухала хэрэгсэлнүүдээр хангагдадаггүй, эдэ хоолыень амтатай зохидоор минарлан буйлуулдаггүй ушарнуудшье үзэгдэнэ. Иимэ баримтанууд Кабанскын аймагай ясли, садуудта бии байһаниинь шалгалтаар элирүүлэгдээ. Иволгын аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздохи хүүгэдэй талмай артелиин правлени амбулатори хоёртой хамта—нэгэ гэртэ байдаг. Байрын уйтан байхын хажуугаар, хүн зоной тэндэ хүлгэдэг һүндэлдэгынь—үхибүүдтэ алишье талаараа аягүй гэһэн дохёо сигнал ороо.

Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ тусхай бэлэдхэлгүй, дадал шадабаригүй хүнүүд колхозно зарим ясли, садуудта хүдэлмэрилдэг байһаар.

Манай республикын миил хоёрхон колхоздо (Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ, Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельнүүдтэ) түхэрээн жэл соо таһалгаряагүй хүдэлдэг, түгэс түхеэрэлгэтэй садууд бии юм. Энээнние даншье үсоон, тон хангалтагүй гэхэһээ ондоогоор сэгнэхын аргагүй. Юундэб гэхэдэ колхозууднай барандаа шахуу тиимэ яслинууд, садуудые эмхидхэхэ арга боломжотойшье, тэндэ байлгаха үхибүүдээршье олон байна бшуу.

Колхозуудта хүүгэдэй эмхи зургаануудые байгуулха хэрэгтэ, тэдэнэй хүдэлмэридэ иимэ дутуу дундануудай тохёолдодог гол ушар шалтагаан юуб? Нэгээр, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ерээдүйн халаан болохо эдир багашуулые һайнаар хүмүүжүүлхэ имагтал шухала асуудалда бүтэхэгүй бүдүүлиг хойрогоор хандана; хоёроор, хүүгэдэй яслинууд—Элүүрые хамгаалгын министерстводэ, садууд-талмайнууд — Гэгээрэлэй министерстводэ хамаадаха, колхозууд болон МТС-үүдтэхи һургуулиин наһа хүсээгүй үхибүүдэй бүхы эмхи зургаануудые Хүдөө ажахын министерство хүтэлбэрилхэ ёһотой гэхэ мэтээр үүргэеэ хубаажа абанхай аад, хүдөөгэй яслинууд, садуудта хабаатай асуудалнуудые тэдэ министерствонүүдэй хэниинье мүртэйгоор шиидхэнэгүй; гурбаар, нютагуудтахи хүтэлбэрилхы организацинууд ба эмхи зургаанууд, МТС-үүдэй директорнүүд энэ хэрэгэй ямараар эмхидхэгдэжэ байһые хинан шалгадаггүй, тодорхой туһаламжа үзүүлдэггүй байна гэжэ тэмдэглэмээр.

«Һургуулиин наһа хүсээгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудые нилээд олон болгохо, энэ хэрэгтэ арадай гэгээрэлэй органуудые, гүрэнэй предприятинуудые, мүн колхозуудые хабаадуулха шухала» гэһэн КПСС-эй XX съездын тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлэн, колхоз бүхэниие хүүгэдэй яслинуудтай, садууд-талмайнуудтай болгожо, хүдэлмэриинь ёһотой һайнаар эмхидхэн, бага үхибүүдтэй олон тоото эхэнүүдэй ямаршье һаад таталюургүйгөөр колхозно үйлэдбэридэ хабаадаха ябадал хангаха гээшэ дурсагдаһан министерствонүүдэй, хүдөөдэхи партийна, советскэ организацинуудай, колхозууд, МТС-үүд, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хүндэтэ уялга болоно.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр М. М. Сахьяновае Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Нүхэр М. М. Сахьяновагай жара наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Коммунистическэ партиин үмэнэ габьяатай байһыень тэмдэглэжэ, нүхэр **Сахьянова** Мария Михайловнае **Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль
1956 оной августын 4.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДОСКА

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведүүдэй, КПСС-эй айкомуудай зууршалгаар доро дурсагдаһан колхозууд республиканска Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГ:

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Ж. Д. Халудоров, парторганизациинь секретарь Д. С. Шотхоноев). Энэ колхоз түрэндэ һү тушааха жэлэйгээ түсэбые 111,5 процент дүүргэә.

Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Б. М. Кырмыгенов, парторганизациинь секретарь Д. Ш. Цыденов). Энэ колхоз гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые 119,0 процент дүүргэә.

Толтойн сомоной **Сталинай нэрэмжэтэ колхоз** (түрүүлэгшэнь Д. С. Андыков, парторганизациинь секретарь Д. Ц. Улзоев). Энэ колхоз гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб 128,4 процент дүүргэә.

XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь А. Х. Винтовкин, парторганизациинь секретарь Ж. А. Ангархаев). Энэ колхоз ноохо тушааха жэлэйнгээ түсэб 103,4 процент дүүргэә.

Тоорын сомоной **Сталинай нэрэмжэтэ колхоз** (түрүүлэгшэнь Ц. Д. Бельгаев, парторганизациин секретарь Б. Б. Бараев). Энэ колхоз гүрэндэ ноохо тушааха жэлэйнгээ түсэб 100,3 процент, үндэгэ—111,0 процент дүүргэә.

БИЧУРЫН АЙМАГ:

Ара-Хирээтын сельсоведэй **Логовскиин нэрэмжэтэ колхоз** (түрүүлэгшэнь С. Д. Бутаков, парторганизациин секретарь И. С. Алесов): Энэ колхоз гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб 109 процент, ноохо—130 процент, үндэгэ—107 процент дүүргэә.

Залуу наһанай, хүсэ шадалай, зелдэр һайханай һайндэр

СССР-эй арадуудай Спартакиада баяр ёһололой оршон байдалда нээгдэбэ

Залуу наһан, хүсэ шадал ба гоё һайхан гээшэ физическэ культураһаа таһаршагүй юм. Һайн спортивна мүрысөөн залуугай эршэ хүсөөр, илалта туйлаха эршэ зоригоор, түргэн шадамар түрилтөөр ба хүсэ шадалаар нэбтэрэнхэй байдаг.

Манай арад физическэ культура ба спортдо дуратай. Физкультурнигай Бүхэсоюзна заншалта Үдэр жэл бүри бүгэдэ арадай ехэ һайндэр мэтээр тэмдэглэгдэдэг. Мүнөө жэлдэ тэрэ хадаа СССР-эй арадуудай Спартакиадые нээлгэтэй тудаба.

Столицын бүхы хүн зон Спартакиадада анхаралаа хандуулна гэжэ хөөрүүгүйгөөршье хэлэжэ болохо байна. Теэд тэрээндэ гансашье москвагайхид анхаралаа хандуулна бэшэ. Спартакиадада байлсахаяа союзна республиканууднаа, оронэй олон городуудһаа айлшад столица ерээ.

Августын 5-да, һайндэрэй эхилхэһээ холо урид В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Центральна стадион тээшэ москвагайхид ошобо. Зуу мянга гаран хүн ехэ спортивна аренын трибунануудай дээрэ һууринуудаа эзэлбэ. Оршон тойрон хүүеэн, хөөрсэгэнөөн болоно.

СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, министрнүүд, ниитын ажал-ябуулагшад, промышленностиин болон хүдөө ажахын солото хүнүүд, литература ба искусствын хүдэлмэрилэгшэд спортивна һайндэртэ ерээ. Трибунанууд дээрэ — дипломатическа корпусой гэшүүд.

Нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Г. М. Маленков, М. Г. Первухин, Н. С. Хрущев, Г. К. Жуков, Л. И. Брежнев, Н. А. Мухитдинов, Д. Т. Шепилов, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев гэгшэд центральна ложодо ерэжэ һууба. Стадион дээрэ суглараашад Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдые халуунаар угтаба.

СССР-эй арадуудай Спартакиада хилын саана ехээр һонирхуулаа. Гадаадын элитэ спортивна ажал-ябуулагшад, уласхоорондын ба национальна федерацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, гадаадын спортивна делегацинууд Москва ерээ.

Хүн зон ногоон талмай тээшэ нюдөө шэглүүлнэ. Парадта хабаадагшад—Москвагай, Ленинградай, бүхы союзна республиканзудай физкультурнигууд гоё һайхан костюмуудые үмдэнхэй, эндэ жэрылдэн жагсана. Тэдэнэр хамтадаа зургаа мянга үлүүтэй хүн юм.

Парад хүлеэн абагшад—СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физическэ культура ба спортын Комитедэй түрүүлэгшэ Н. Н. Романов, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь А. Н. Шелепин, ВЦСПС-эй секретарь А. И. Шевченко гэгшэдые парадай командалагша угтаба.

Трибунанууд дээрэһээ сагаан гулабхаанууд агаарта дэгдэн ниидэнэ. Парадые командалагшын рапорт үгэхэнь соностобо. Нүхэр Романов физкультурнигуудтай амаршалалсаба. Харюудань «Мэндэ һайн» гэһэн хашхараан шангаар дуулдана. «Барандаа шагнагты!» гэһэн дууе хүгжэм наадаба.

Нүхэр Романов спортсменүүдтэ хандажа үгэ хэлэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физическэ культурын ба спортын комитедэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй даалгабаряар нүхэр Романов СССР-эй арадуудай Спартакиадын нээгдэһэнтэй ба физкультурнигай Бүхэсоюзна Үдэртэй дашарамдуулан тэдэниие амаршалба.

Ургажа байгаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ талаар анхарал оролдолго гаргадагайнь түлөө, гайхамшагта бэлэг — Московско Центральна стадионойнь түлөө нүхэр Романов, Спартакиадада хабаадагшадай, физкультурнигууд болон спортсменүүдэй олон тоото армиин, бүхы советскэ залуушуулай нэрэһээ парти, правительствода халуун баясхалан хүргэбэ. Физкультура ба спортые саашадань хүгжөөхэ тухай партиин XX съездын заабариие физкультурна организацинууд, профсоюзууд болон комсомол нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые, Советскэ правительствые тэрэ найдуулба.

Советскэ физкультурнигууд ба физкультурницануудай, манай Эхэороной, Советскэ правительствын хүндэлэлдэ юрөөл табяад, нүхэр Романов үгэеэ дүүргэбэ. «Советскэ Союзай Коммунистическэ партида алдар соло!» гэжэ тэрэ хэлэбэ.

«Алдар соло! Алдар соло! Алдар соло!» гэһэн хашхараан спортсменүүдэй зэргэнүүд дээгүүр зэдэлнэ. Тэдэнэй зэргэнүүд дээгүүр «Ура» гэһэн хашхараан шангаар зэдэлжэ, физкультурнигууд альга ташана.

...Стадион дээрэ урилдаашад гаража ерэбэ. Тэдэнэр бүхэсоюзна звезднэ эстафетэдэ хабаадагшад юм. Энэ эстафетэ июль соо Владивостогто, Кишинёвто, Вильнюстэ, Таллиндэ, Петрозаводскдо, Бакуда, Ереванда, Ташкентдэ эхилһэн байгаа. Хүнгэн атлетигүүд, һэлюуршэд велосипедистнүүд, мотоциклистнүүд, морёор урилдаагшад бүхы союзна республиканууд соогуур найман маршрудаар, нэгэ һуурин газарһаа нүгөөдэ хүрэтэр ябажа, эстафетэ — ажалдаа болон спортдо туйлаһан амжалтанууд тухайгаа рапорт Москвада хүрэтэр абажа ерээ.

«Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай тугые бодхоолгодо бэлдэ, парад, номгон бай!» гэһэн команда дуулдана. Союзна республикануудай эрхим спортсменүүд маршын хүгжэм доро СССР-эй тугые трибунын хажуугаар барижа гараад, флагштогой ойро хүрэжэ ерэбэ. СССР-эй арадуудай Спартакиада нээгдээ гэжэ соносхогдоно. Советскэ Союзай Гүрэнэй Гимнын аялган һүр жабхалантайгаар зэдэлнэ. Манай Эхэ ороной Улаан туг дээрэ хөөрэн намилзаба.

Физкультурнигуудай зэргэнүүдһээ басагад гүйлдэн гараба. Тэдэнэй гарта баглаа сэсэгүүд. Спортсменкэнүүд гэшхүүрээр центральна ложодо ошожо, Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ сэсэгүүдые барюулба. Бүхы стадион нэрьесэ альга ташана.

Физкультурнигуудай зэргэнүүд эрьелдэжэ, спортивна үргэн алхамаар алхалан саашалба. Советскэ Союзай гербэтэй скульптурые бариһан физкультурнигууд түрүүлэн ябана. СССР-эй туг намилзана. Энэ тугые баригша советскэ баатар Александр Мазур классическа барилдаалгаар дэлхэйн чемпион юм.

Харгы дээрэ тугуудые баригшадай колонно гараба. Союзна республикануудай ба элдэб үнгын спортивна тугууд һалхинда намилзан далбана. Наранда шаруулжа хүрилһэн, шүрбэһэлиг гарнууд В. И. Ленинэй портредтэй тугые, парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдтэй тугуудые омгорхолтойгоор дээрэ үргэн ябана.

Бүхы арбан табан союзна республикын спортсменүүдэй колоннонууд үнгэрбэ. Оронойимнай эгээн бэрхэ спортсменүүд ябана. Тэдэнэй дунда дэлхэйн нилээд олон чемпионууд ба рекордсменүүд, Европын болон Олимпийскэ нааданай чемпионууд бии. Мүр дээгүүрээ хэһэн лентнүүдтэнь олон медальнууд — спортивна илалтануудай түлөө абаһан шангууд ялалзана. Советскэ Союзай физкультурнигууд 1955 оной уласхоорондын уулзалгануудта Эхэ орондоо 362 алтан, 169 мүнгэн ба 116 бронзово медальнуудые абажа ерээ. Гансахан байгша ондо Советскэ Союзай рекорднууд 184 дахин шэнэлэгдэһэн, дэлхэйн рекорднууд 50 дахин һайжаруулагдаһан байна.

Олоной гимнастическа номернууд харуулагдажа эхилбэ. 1500 үхибүүд «ура» гэжэ урматайгаар хашхаралдан, талмай дээрэ гүйлдэн гаража ерэбэ. Һургуулиинхид Спартакиадада хабаадагшадта пионерскэ амармэндээ хэлэжэ, стадион альга ташан, тэдээндэ харюусаба.

Хэдэн олон хүбүүд ба басагад бүхы үхибүүдэй нэрэһээ парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ баглаа сэсэгүүдые барюулба.

Һургуулиинхид трибунануудта гүйлдэн ерэжэ, харагшадай дунда сэсэгүүдые, саарһан гулабхаануудые сасана. Олон зуугаад ногоон, улаан, хүхэ, шара бүмбэгэнүүд агаарта дэгдэн гарана.

Хүгжэм аятай гоёор наадаба. Тииһэтэйншье сасуу эдир физкультурнигуудай зэргэнүүд хүдэлжэ эхилнэ. Тэдэнэр наада зугаатай гимнастическа номернуудые харуулна. Хүбүүд

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Үбһэ хуряалгые таряанда оротороо дүүргэе

☆

Алдуугаа дабтана

Яруунын аймагай мяха-һүнэй совхозойхид малаа хүсэд хүрэхэ тэжээлээр хангахын тулада бороо хуратай байбашье һаань, аймаг доторoo түрүүлэн үбһэндэ ороо һэн. Мүнөө нэгэ сабшалангуудтань олон һүри жэрылдэнэ.

Мүн тусхай бригада хээрын ногоогоор силос даража байна. Гэбэшье, эртын силос даралгада урданай алдуу дабтагдаһаар. Юуб гэхэдэ, хэршэгдэһэн ногоогоор силосэй нүхэ дүүргээд, һүүлээрнь шоройгоор бүглэдэг заншалтай. Иимэһээ силос жэгдэ бэшээр һуужа, хушалтын шорой хүсэд нягтарангүй хахаржа гандаад, тэрээн руунь агаар орожо, силосой шанар нилээд муудана. Гадна нүхэеэ уудалдахань силос шоройтой холисолдожо, мал дурагүйгөөр эдидэг.

Совхоз модоной тайрадаһаар силосэй нүхэ бүглэхэ аргатай юм. Мүн нүхэнүүдые модоной холтоһооршье бүглөөд, дээрэһээнь шорой адхахахада, силос һайн шанартай тэжээл болохо байгаа.

Совхозой дирекци, парторганизаци энэ алдуугаа заһахын тулада хэмжээ абаха ёһотой.

Р. Гнездилов.

☆ ☆

2—3 жэлдэ хүрэхэ тэжээл бэлдэхые оролдоно

Ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө тэмсэн, Зэдын аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулжа байна.

Нүхэд Плюснин, Гусев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комплексно бригадануудай гэшүүд ургаса һайнтай сабшалан дээрэ үбһэндэ ороод, түрүүшынгээ үдэрһөө эхилэн, тус хүдэлмэриие таряа хуряалгын дүүрэтэр түгэсхэхэ гэжэ улам эршэмтэйгээр оролдоно. Үбһэ хуряалга дээрэ тракторна хоёр агрегат, 60 гаран колхозник хүдэлнэ. Тэдэнэр һүүлэй мэдээгээр 250 гектар талмайн үбһэ сабшаад, хойноһоонь тармалга, һүрилэлгые таһалдуулнагүй. Үбһэшэд 700 центнер үбһэ һүрилөө.

Зэдэ голой сабшалангай ургаса эдеэшэжэ, ехэ үбһэн абтахаар хараалагдана. Тиимэһээ тэрэнэй ургаса хуряалгада гурбан бригада хүдэлмэрилжэ захалаа. Гурбадахи бригададань Улан-Удэ городһоо туһаламжа үзүүлхээ ерэһэн хүдэлмэришэд болон албахаагшад, мүн гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хүдэлнэ. Тэрэшэлэн хээрын ногоогоор силос дараха 4-дэхи бригада эмхидхэгдэбэ.

Энэ колхоз үбэлэй ямаршье сагта малаа тэжээлээр элбэг байлгахын түлөө тэмсэнэ. Нёдондо 9 мянган центнер үбһэ бэлдээ, нэгэ һүри, нэгэ набтар башни силос хүр оруулба. Тэрэнь ерэхэ үбэлжэлтэдэ малай тэжээлдэ ехэ нэмэри байха. Гадна, үшөө удаадахи жэлнүүдтэ хэрэгтэй болохо тэжээл бэлэдхэхэ зорилго тус колхозой гэшүүд урдаа табина.

Энэ жэлдэ 9 мянган центнер бэшэ, харин 14—15 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ аргатайбди гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Федотов хөөрэнэ. Мүн нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ кукуруза таригдаа. Иимэһээ энэ жэлдэ үнгэрһэн жэлэйхиһээ һураггүй ехэ силос дарагдаха юм.

Тус колхоз малай тэжээлэй 2—3 жэлэй запастай болохо зорилготой хүдэлжэ байна.

Н. Цыбенов.

Манай Эхэ ороной столица Москвада

Хүдөө ажахын ба промышленна Бүхэсоюзна 1956 оной выставкэ хүдэлмэрилжэ эхилһээр хоёр һара болобо. Энэ хугасаа соо выставкэдэ миллион үлүүтэй хүн орожо хараа.

Столицын худалдаа наймаанай предприятинууд выставкэдэ ерэгшэдые һайнаар хангана. Выставкын территори дээрэ олон кафе, ресторан, нүүдэл ларегуудые нээгээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: халуун сосискануудые худалдалга.

Бүхэсоюзна промышленна выставкын «Атомай хүсые — амгалан хэрэгтэ» гэһэн павильон бүгэдын анхарал хандуулна. Тэндэ уранай рудагай тон ехэ запас харуулагдана. Залнуудай нэгэн соо хүдэлжэ байдаг «халуун» камерай макет бии. Эндэ радиоактивна материалнуудтай хүдэлмэри хэгдэдэг. Радиоактивна гэрэлтүүлгэһээ хүдэлмэрилэгшэдые хамгаалхын тула хамаг бүхы операцинууд хоёр метр зузаантай бетоноор ба шэрэмээр хэгдэһэн камера соо бэелүүлэгдэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «халуун» камера соо операци хэдэг «механическа гарнууд» харуулагдана.

СССР-эй Наукануудай академиин физическэ химиин институтда Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент С. З. Рогинскиин лаборатори соо электронно-ионно микроскоп-проектор зохёон бүтээгдээ. Энэ хүдэлмэри химическэ наукануудай кандидат И. И. Третьяковой хүтэлбэри доро хэгдэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: химическэ наукануудай кандидат И. И. Третьяков электронно-ионно микроскоп-проекторэй дэргэдэ.

ТАСС-эй фотохронико.

Залуу наһанай, хүсэ шадалай, эелдэр һайханай һайндэр

(Түгэсхэл)

ба басагад спортивна зарядка гүйсэдхэжэ, урбалдажа, паар паараараа танца хатаржа байгаад, трибуна дээрэһээ халуун һайшаалда хүртэбэ.

Үхибүүд талмайн тэг дунда сугларжа, «Эхэ орондоо баясхалан» гэһэн үгэнүүдые шадамараар бүридхэн харуулба.

«Ажалай резервнүүд» обществын физкультурнигуудай тугууд хүхэ сэнхир далай шэнгеэр намхалзана. Стадион дээрэ Москвагай хүдэлмэришэн ангиин залуу үеын түлөөлэгшэд — 2300 спортсменүүд гаража ерээ. Хүбүүд багахан штангнуудые барижа, гимнастическа номернуудые ехэ таарууу зохидоор харуулба. Мүн акробадууд өөһэдынгөө шадабарие харуулна. Уранһайханай гимнастикын залуу мастернууд номернуудые гүйсэдхөө.

Удаань стадион дээрэ хүнгэн атлетигүүд гараба. 10 мянган метртэ урилдаанай финальна мүрысөөн — СССР-эй арадуудай Спартакиадада хүнгэн атлетикээр түрүүшын зачетно мүрысөөн үнгэргэгдэбэ.

Москвич Владимир Куц 28 минута 57,8 секунда соо гүйжэ, фиништэ түрүүн ерэбэ. Иигэжэ СССР-эй шэнэ рекорд туйлагдаа. Түрүүшын рекорд 1,4 секундаар нэмэһэн байна. Хоёрдохи ба гурбадахи һууринуудые Украинын түлөөлэгшэд Чернявский Ануфриев хоёр эзэлээ.

Физическэ культурын Ленинэй орденто гүрэнэй Центральна институдай студентнүүд ногоон талмай дээрэ гараба.

Студентнүүд талмайе «гимнастическа зал» болгожо, өөһэдынгөө шадабарие харуулна.

Студентнүүдэй орондо профсоюзуудай спортивна обществонуудай гимнастнууд дүрбэн үүдээр нэгэ доро гаража ерээ. Тэдэнэр элдэб мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые һажааһан гимнастика шадамараар хэнэ.

...Урилдаанай харгы дээгүүр мотоциклнууд зурагашалдана. Түрүүшын машина дээрэ СССР-эй арадуудай Спартакиадын тэмдэгтэй сагаан туг намилзана. Сэнхир хүхэ тугууд дээрэ «Табанжэлые болзорһоонь урид дүүргэхэбди» гэһэн үгэнүүд бэшэгдэнхэй. Акробадууд өөһэдынгөө шадабарие харуулна. Профсоюзуудай спортсменүүд хүхэ ба улаан тугхануудаар «Дэлхэйдэ эб найрамдал», «Ажалда алдар соло» гэһэн үгэнүүдые зураглан харуулба. Баһа дахин «КПСС-тэ алдар соло» гэһэн шэнэ үгэнүүд харагдаба. Тиигээд һүүлээрнь хүхэ үнгэ дээрэ улаан табан хушуун болоод, удаань хадуур ба балта болошоно.

Гимнастическа номернууд дүүрэбэ. Тэрэ наринааршье, гоё һайханааршье харуулагдаа. Олон хүнэй хабаадалга тэдэнэй шадабари хоёр һайнаар тааралдуулагдаа.

«Динамо» ба ЦДСА гэжэ московско футбольно команданууд талмай дээрэ уригдаба. Ороной чемпионадай хоёрдохи ээлжээнэй мүрысөөн эхилбэ.

Трибунанууд дээгүүр альга ташалга ташаганан дуулдана. Энэ хадаа Москва — Харьков—Киев—Минск—Москва гэһэн маршрудаар велосипедээр олон үдэрэй бүхэсоюзна урилдаанда хабаадагшадай фиништэ хүрэжэ ерэхэдэнь харагшад амаршалһан байгаа. Спортсменүүд 15 үдэрэй турша соо гурбан союзна республикануудай харгынуудаар үсэд шангаар урилдаагаа. Тэдэнэр 2500-һаа үлүүтэй километр ябажа гараа. Тиин мүнөө энэ бэрхэшээлтэ мүрысөөндэ хабаадагшад стадион дээрэ хүрэжэ ерэбэ. Урилдаанай эсэстэ москвич Ю. Коледов фиништэ түрүүлэн хүрэжэ ерээ.

Футболоор мүрысөөнэй забһарлаха үедэ эхэнэрнүүд ба эрэшүүлэй командануудай эстафетэ 4х200 метртэ болоо. Ороноймнай эрэшүүлэй суглуулагдамал команда энэ зайе 1 минута 24,7 секунда соо гүйжэ, СССР-эй шэнэ рекорд тогтоогоо. Тэрэнэй составта Б. Токарев, В. Сухарев (Москва), Л. Бартенев (Киев), А. Игнатьев (Ленинград) гэгшэд оролсоно.

Московско хоёр суута командануудай футболой мүрысөөн тэнсэлгээр, 2:2 гэһэн тоотойгоор дүүрээ. Футболистнуудай наадаһанай һүүлээр, велосипедээр олон үдэрэй урилдаанда илагшадые хүндэлэлгэ ба шагналга болоһон байна.

Спортивна һайндэр табан саһаа үлүүтэй саг соо үргэлжэлөө. Энэ хадаа советскэ спортивна хүдэлөөнэй амжалтые эли тодоор харуулһан, Советскэ Союзай арадуудай ахадүүгэй эбдэршэгүй хани барисаае харуулһан байха юм.

***

Манай ороной ажалшад физкультурнигай Бүхэсоюзна Үдэрые үргэнөөр тэмдэглээ. Городуудта, олон хүдөө тосхонуудта олониитын спортивна мүрысөөнүүд, хүн зоной зугаа найр болоо.

Ленинградта ба Киевтэ гимнастнууд, хүнгэн атлетигүүд, футболистнууд өөһэдынгөө мэргэжэл шадабарие харуулаа. Ленинградайхидай дуратайгаар амардаг газарта — Петродворецтэ хүн зоной сэнгэхэ үедэнь һайндуранай обществонуудай спортсменүүд номернуудые харуулаа. Олон мянган киевэйхид Днепрын эрьедэ ерэжэ, һэлюурдэдэг ба далбагатай онгосонуудай урилдаае хараа.

Грузиин столица Тбилисиин хүн зон городой центральна үйлсөөр — Руставелиин проспектээр үнгэрһэн велосипедистнүүдэй эстафетые һонирхон хараба. «Тбилисскэ далай» дээрэ мүн лэ хүн олон байгаа. Эндэ ватерполистнуудай, тамарагшадай мүрысөөн болоһон байна.

Физкультурнигай Бүхэсоюзна Үдэрэй хүндэлэлдэ Таллинда, Сталинобадта, Фрунзеда, Владивостогто, Томскдо, Махачкалада, Гроднодо олониитын мүрысөөнүүд болоо.

(ТАСС).

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй депутадуудтай ямар хүдэлмэри хэжэ байһан тухайдань Кабанскын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр А. Б. Вороновой тоосоое Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум һаяхан соносоо. Энэ хүдэлмэрие аймаг соохи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ гэжэ Верховно Соведэй Президиум тэмдэглэбэ. Тэрээнһээ уламжалан аймагай, поселково болон сельскэ Соведүүдэй зарим депутадууд саг үргэлжын комиссинуудай, мүн Соведүүдэй хүдэлмэридэ һулаар хабаадалсана.

Һунгагшадтай депутадуудай хододоо холбоо барисаатай байха хэрэгтэ аймагай, поселково болон сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомууд зохихо анхарал хандуулнагүй. Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ (табадахи зарлалай) һунгалтын болоһонһоо хойшо Соведэй хүдэлмэри, өөһэдынгөө ажал-ябуулга тухайда депутадуудай 42 үлүүтэй процентнь һунгагшадтаа хөөрэжэ үгөөгүй байба.

Һунгагшадай захяанууд, ажаглалтануудые дүүргэлтэ болголгын талаар аймаг доторхи нютагай Соведүүд зохихо хэмжээ абанагүй. Темлюй тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо, тэрээн соогуур гараһан харгые заһаха тухай Темлюйскэ сельсоведэй һунгагшадай дурадхал мүнөө хүрэтэр дүүргэгдээгүй байһаар. Твороговско сельсоведтэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулагдана, колхозуудтахи хүүгэдэй яслинууд муугаар хүдэлмэрилнэ, Харауз тосхоной һургуулида байра оложо үгэхэ тухай асуудал шиидхэгдээдүй байна. Кабанска сельсоведтэхи Береговско эхин һургуулиин байшангай барилга үшөө эхилээдүй.

Олохон депутадууд сессинүүдтэ ерэдэггүй, Соведэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсадаггүй байха юм.

Соведүүдэй хүдэлмэридэ зарим депутадуудай һулаар хабаадуулагдаһан дээрэһээ, ажахын-политическэ зорилгонууд аймаг доторнь хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ.

Нютагай Соведүүдэй депутадуудай хүдэлмэри һайжаруулхыень, мүн КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүд дотор табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлгын талаар эмхидхэхы үүргэеэ дээшэлүүлхыень Кабанскын аймгүйсэдкомые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум уялгалаа.

Квартал бүридэ «Депутадуудай үдэр» үнгэргэжэ, парти, правительствын шиидхэбэринүүдтэй, зарим депутадуудай хүдэлмэриин арга методуудтэй танилсуулха, хүдэлмэриингөө дүй дүршэл абалсаха ябадал эмхидхэхыень аймагай Соведэй гүйсэдкомдо Верховно Соведэй Президиум дурадхаа.

***

Советскэ демократиин гол ёһонуудые наринаар сахиха тухай КПСС-эй XX съездын заабарие, Соведүүдэй сесси зарлаха асуудалаар БМАССР-эй Конституциин эрилтэнүүдые республикын ажалшадай депутадуудай зарим Соведүүдэй гүйсэдкомууд эбдэдэг байна гэжэ БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум тэмдэглэбэ.

Аймагай, городской, сельскэ ба поселково олохон Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинууд муугаар хүдэлмэрилнэ, зариманиинь юушье хэнэгүй. Соведүүдэй үзэмжэдэ табигдаха асуудалнуудые бэлэдхэлгэдэ саг үргэлжын комиссинуудые дутамагаар хабаадуулна.

Яруунын, Курумканай аймагуудай, Улан-Удын городской, бусад зарим Соведүүдэй гүйсэдкомууд өөһэдынгөө хүдэлмэри тухайда Соведүүдэйнгээ үмэнэ мүнөө хүрэтэр тоосоо хээдүй байһаар.

Соведүүдэй хүдэлмэрие һайжаруулжа, 1956 ондо табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэ хангахыень, эдэ аймагуудай, городуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые республикын Верховно Соведэй Президиум уялгалба.

Танай МТС таряагаа амяарлан хуряахаар бэлэн гү

Нүхэд механизаторнууд! Ороо̄һо таряагаа 7—8 хоног соо хуряахын тулада машина зэмсэгээ бэлдэе!

☆ ☆

Таряа амяарлан хуряалгада бэлэдхэнэбди

Ургасын гээлтэ хоролтые усадхахын тулада таряа амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ КПСС-эй XX съезд зааһан байна. Амяарлан хуряалга хадаа ургасые саг болзор соонь, хоролтогүйгөөр хуряажа абаха арга олгодог. Энээнэй ашаар ороо̄һо таряа абалга ехэдхэхэ, таряанай шанар дээшэлүүлхэ, мүн ажалай гаргаша нилээд бага болохо байна. Таряа амяарлан хуряалтые зүбөөр эмхидхэхэдэ, гектар бүриһөө хоёрһоо дүрбэ хүрэтэр центнер таряан үлүү абтана гэжэ түрүү МТС болон совхозуудай дүй дүршэл харуулна. Гадна, 1 центнер ороо̄һо таряа абахын түлөө хүсэ зөөри багаар гаргашалагдана. Юуб гэхэдэ, хадагдаһан таряа суглуулаад сохиходо, тэрэниие таряанай тоогто абаашажа дахин хатааха гэлтэгүй, сэхэ гүрэндэ тушаажа болохо байна бшуу.

Мүнөө жэл манай эндэ харалган хүйтэн хабар байжа, ороо̄һото культуранууд мууса ургаа. Теэд һая ороһон бороогой һүүлээр таряанай эшэ дабхарлан дахин ургажа эхилээ. Энэнэй эсэстэ таряан жэтдэ бэшээр эдеэшэжэ, гансата комбайнаар хуряаха аргагүй байхань. Иимэһээ таряа амяарлан хуряалга манай аймагта угаа ехэ удхашанартай байна. Хуряаха сагаа зүбөөр тодорхойлһонһоо амяарлан хуряалгын шанар дулдыдадаг. Урид гү, али хожомдожо хуряагдаһан таряан ехэ гээлтэдэ ородог байна.

Манай эндэхи эрхэ байдалда таряа амяарлан хуряалгые шэниисын эдеэшэжэ байхадань, тухайлан хэлэхэдэ, августын 25-һаа эхилээд, хүсэд эдеэшэтэрнь — сентябриин 5 хүрэтэр дүүргэхэбди. Намарай хара таряа, ячмень хүсэд эдеэшэһэн хойнонь хуряахабди. Юуб гэхэдэ, эдэ культурануудые эдеэшээгүй байхадань хуряахада ороо̄һонойнь шанар муудадаг.

Һайн шанартайгаар амяарлан хуряахын тулада таряа хадаха гуримые һайнаар сахиха хэрэгтэй. Доогуур хадагдаһан таряанай колосууд газар дээрэ унажа, удаан эдеэшэдэг байна. Иимэһээ хадагдаһан таряа суглуулха машина түхеэрэлгэ бүтээсэгүйгөөр ашаглагдадаг. Комбайнуудые бүтээсэ һайнтайгаар ашаглахын тулада валнуудые зүбөөр таргаха шухала.

Нёдондо манай МТС-эй харьяата колхозуудта хоёр виндроуэрээр таряа хадаа һэмди. Тиихэдэ загониие утаашань таряае хадахада һайн гэжэ элирүүлэгдээ. Юуб гэхэдэ, түхэреэлэн хуряахада хахалалгые хүндэлэн ябаһан жатка таряагаа жэтдэ бэшээр хададаг байна.

Энэ жэлдэ МТС-эй харьяата колхозууд 1000 га ороо̄һото культурануудые амяарлан хуряаха түсэбтэйаад, 1200 га хуряаха уялга абаа. Колхозуудай тарялаанда лафетнэ 6 жатка, 6 самоходно комбайн хүдэлхэ байна. Олон жэлэй дүршэлтэй, шадамар бэрхэ комбайнернууд, лафетнэ жаткануудые, самоходно комбайнуудые ябуулха. Тэдэнэр өөһэдөө даажа ябаха агрегадуудаа таряа хуряалгада хүсэд бэлэдхээ.

Амяарлан хуряалга эхилхээр сагай болохотой сасуу үндэрөөр, үдхэнөөр ургаһан участогуудта бүхы механизмуудаа табихабди. Морин жатканууд мүр гаргахын тулада, мүн полинуудай углуу тохойнуудые сабшахын тулада хэрэглэгдэхэ юм. Гадна, эдеэшэжэ байһан таряагаа һүни үдэргүй хадахын тулада лафетнэ жаткануудаа түхеэрээбди. Түрүүн хадагдаад хатаһан, хүсэд эдеэшэһэн таряагаа тусхай түхеэрэлгэтэй самоходно комбайнуудаар сохижо абахабди. Таряа хуряалгын үедэ механизмуудые дүүрэн хүсөөрнь ашаглахын тулада тэдэниие сугтань хүдэлгэхэ арга үргэнөөр хэрэглэгдэхэ. Амяарлан хуряахааршье, мүн сэхэ комбайндахааршье болоһон таряатай участогуудта лафетнэ жаткануудые, самоходно комбайнуудые зэргэ хэрэглэхээр хараалагдана. Тэрэшэлэн хэдэн комбайнуудые сугтань хүдэлгэхэдэ, тэдэнэй ажалые эмхидхэхэ, техническэ харууһа хэхэ хэрэг нилээд хүнгэржэ үгэдэг байна.

Мүнөө хадаа МТС-эй дирекци харьяата колхозуудайнгаа правленинүүдтэй хамта таряанай эдеэшэхын хойноһоо харууһа эмхидхээ. Тиин эдеэшэнтэһэн таряае саг соонь хуряажа эхилхын тулада агрономуудһаа, таряанажалай болон тракторна бригадын бригадирнуудһаа бүридэһэн шалгалтын постнууд колхоз бүхэндэ табигдаа. Тэдэ постнууд эдеэшэжэ захалһан таряанай полинуудые наринаар шалгажа, хуряалтын техникые эгээн түрүүн тэндэ абаашуулха уялгатай.

Амяарлан хуряалгые ёһо тэдыгээр бэшэ, харин нютаг нютагайнгаа онсо өөрэ илгаае хараадаа абажа эмхидхэхэ шухала. Тиимэһээ шалгалтын постнууд тансал амяарлан хуряалгын эхилхэ сагые тодорхойлхо бэшэ, харин хүсэд эдеэшэһэн таряатай полинуудые сэхэ комбайндахаар сагые тодорхойлхо уялгатай.

Ушар юуб гэхэдэ, комбайнаар хуряалгые амяарлан хуряалгатай зэргэ эмхидхэбэл, таряанай гээлтэ хоролто бага болохошье, хуряалга богони болзорто үнгэргэгдэхэ байна.

Амяарлан хуряалга хэрэглэһэнэй ашаар МТС-эймнай харьяата колхозууд таряагаа 8—10 үдэрөөр урид хадажа дүүргэхэ байна.

А. Капустин, Кабанскын аймагай Темлюйскэ МТС-эй главна агроном.

Ургаса саг соогоо, һайн шанартайгаар хуряагдаха

Мүнөө жэл манай МТС-эй харьяата колхозуудай полинуудта бараг ургаса ургаба. Тэрээниие гээнгүй, саг соонь хуряагаа һаа, гүрэнтэйгөө бүримүһэн тоосоод, өөрын үрэһэтэй болохо арга колхозуудта бии гээшэ.

Би мүнөө жэлдэ Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлнэб. Эндэ ургаса яһала һайн. Тэрэниие хайшан гээд гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха тухай бодогдоо. Хамагай түрүүндэ таряае амяарлан хуряаха арга хэрэглэгдэхэ юм. Хуряалгые энэ аргаар үнгэргэлгэдэ бэлэдхээбди.

Би «Сталинец-6» комбайнай комбайнер хүм. Комбайнамни хуряалгада бэлэн болгогдоо. Нёдондо хуряалгын сезон соо 1011 гектар таряа хуряажа, уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ һэмди. Үнгэрһэн жэлэйнгээ хүдэлмэриин энэ дүй дүршэлые алдангүй, мүнөө жэлдэ эршэмтэй шангаар хүдэлмэрилхэ арга бии. Тиимэһээ нёдондонойхиһоо бага бэшэ талмайн ургаса хуряагдаха.

Тэрэниие туйлахын тулада сүүдхэдээ 18—20 час соо хүдэлмэрилхэбди. Комбайнай ябуудтань таряагаа автомашинада ашадаг хэрэгсэл нёдондо хэрэглээ һэмди. Энэ орёо нобшо ажал мүнөөшье жэлдэ хүнгэдхэгдэхэ. Мүн зерноуловитель түхеэрэгдээ. Эдэ бүгэдэ хадаа ургасые түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха арга олгохо байна.

И. Плюснин, Зэдын аймагай Цагаан-Усанай МТС-эй комбайнер.

Амяарлан хуряалга түрүүшынхеэ хэрэглэхэмнай

Манай Хэжэнгын МТС-эй механизаторнууд республикын бусад механизаторнуудтал адли ороо̄һо таряанайнгаа ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр, 7—8 хоног соо хуряажа абахын тулада бүхы арга боломжонуудаа бэдэржэ байнхай. КПСС-эй XX съезд ороо̄һото культурануудые амяарлан хуряаха арга үргэнөөр хэрэглэлгэдэ онсо анхарал хандуулаа.

Манай комбайнернууд, жаткын машинистнууд, колхознигууд амяарлан хуряаха арга эгээн түрүүшынхеэ хэрэглэхээр бэлэдхэжэ байна. Российска Федерациин механизаторнуудай амяарлан хуряалгын дүршэлые шудалжа нэн түрүүн захалаа һэмди. Тиин илангаяа түрүүшээр олон асуудалнууд, ойлгогдоогүй юумэнүүд ушардаг һэн. Амяарлан хуряалгын технологиие шудалхын тулада МТС-эймнай дирекци партийна организацитай хамта хоёр үдэрэй семинар-зүблөө үнгэргэһэн байна. Энэ зүблөөндэ 1956 оной ургасые хуряалгада бэлэдхэлэй дутуу дунданууд элирүүлэгдэһэн байгаа. Эндэ илангаяа амяарлан хуряалгада гол анхарал хандуулагдаа. Зүблөөндэ хабаадагшад амяарлан хуряаха аргые хараа. Энэ аргын нилээдгүй ашагтайда этигэдэггүй комбайнернууд, бригадирнууд амяарлан хуряалгые үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ ойлгоһон байна.

МТС-эймнай 5 лафетнэ жатка амяарлан хуряалгада хүсэд бэлэдхэгдээ. Гэбэшье, «ЖР- » маркын юрын 2 жатка заһабарилагдаагүй байһаар. Юуб гэхэдэ, «Сельхозснаб» маниие гэнжээр ханганагүй. Мүн хадаһан таряа суглуулха «ПС-2» маркын 9 түхеэрэлгэ комбайнуудта тодхогдоод, бултадаа туршажа үзэгдөө. Дүршэл ехэтэй, ажалша [...] комбайнернууд жатка болон [...] дүүдтэ хүдэлхэ байна. Мүнөө [...] байнер бүхэн өөһэдынгөө ма[...] нуудые хуряалгада бэлдэжэ дү[...]

Мүнөө жэл МТС-най 900 гект[...] орондо 1200—1300 га таряа а[...] лан хуряаха аргатай. Энээнэй [...] да бүхы жаткануудаа, комба[...] даа нэгэ нэгээр бэшэ, харин [...] олоорнь хүдэлгэхэ байнабди, [...] хэдэ зарим комбайнуудаа эртэ [...] шэһэн таряатай полидо абаа[...] хуряалгые нилээд түргэдхэхэ з[...] готойбди.

Мүнөө агрономууд, тракторна[...] гадын бригадирнууд таряанай [...] сые наринаар шалгажа [...] Амяарлан хуряалга эхилхээр [...] һон лэ полидо түүбэрилэн ха[...] эхилхэбди.

Гэхэ зуура, хадагдаһан таря[...] луулха түхеэрэлгэнүүдтэ хэ[...] хэрэгсэлнүүд дутуу байна. Тэд[...] хүсэлдүүлхын түлөө амя[...] хуряалгые эхилтэр «Сельхоз[...] зохихо хэмжээ абаха ёһотой. Г[...] һүүлэй үедэ бороо орожо, үбһ[...] ряалгын хүдэлмэриие нилээд х[...] татагдаба. Энэ шалтагаанһаа [...] жо, «Беларусь» тракторнууд [...] хуряалгын үедэ үбһэ хуряа[...] ябахань гээшэ. Теэд МТС-най [...] нична тракторнуудые амяарла[...] ряалгада тааруулха частьну[...] дутамаг. Тиимэһээ «Сельхоз[...] «ДТ-54», «НАТИ» тракторн[...] хуряалгын түхеэрэлгэнүүдые [...] сагта МТС-үүдтэ үгэхэ ё[...] Иигээл һаа, таряа хуряалгые [...] ни болзорто, эрхим шанарта[...] үнгэргэжэ шадахабди.

И. Перевалов, Хэж[...] МТС-эй главна агр[...]

Хэжэнгын МТС-тэ

Манай республика дотор таряа хуряалгын эхилхэ саг үдэрһ[...] үдэртэ ойртожо байна. Хэжэнгын МТС-эй харьяата колхозууд[...] поли дээрэһээ һайн ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ. Зарим поли[...] гектар бүриин 25 центнер хүрэтэр гарахаар багсаагдана. Тиимэһ[...] шэнэ ургасаяа шамдагай түргэнөөр, гээлтэ хоролтогүйгөөр хур[...] ха гээшэ МТС-эй бүхы механизаторнуудай хүндэтэ хэрэг болон[...]

Амяарлан хуряадаг арга мүнөө жэл энэ МТС-[...] эгээн түрүүшынхеэ хэрэглэгдэхэнь. Таряа хадаха 9 агрегат, хадаһ[...] таряае суглуулха тусхай түхеэрэлгэтэй «С—4» маркын 9 комба[...] энэ хүдэлмэридэ бэлэн болгогдоод байна. МТС-эй д[...] гэдэ комбайнернуудай семинар зарлагдажа, директор нүхэр [...] менцев амяарлан хуряаха арга тухай лекци уншаа. Һүүлээр[...] хара таряанай поли дээрэ нэгэ агрегат гаргажа, амяарлан хур[...] даг аргые семинарта хабаадалсагшадта харуулба.

Амяарлан хуряалгые августын арбаадаар эхилжэ болохо гэ[...] энэ МТС-эйхид тоолоно. Комбайнернууд амяарлан хуряалгые ха[...] жа ехэтэ һонирхоо.

«Үгы, энэшни нэгэшье колос гээнэгүйл. Гоёхоноор суглуул[...] абаад сохёод хаянал» гэлдэн семинарта хабаадагшад хөөрэлдэ[...] Энэ арга таряагаа богони болзор соо, гээлтэ хоролтогүйгөөр ям[...] шье уларилда хуряалга хангаха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ЖР- » маркын рядовой жатка таряа [...] дажа ябана (зүүн гарһаа). Хадагдаһан таряае суглуулха тус[...] түхеэрэлгэтэй «С-4» өөрөө ябадаг комбайнай хүдэлмэри харуула[...] дана.

А. Мантаев.

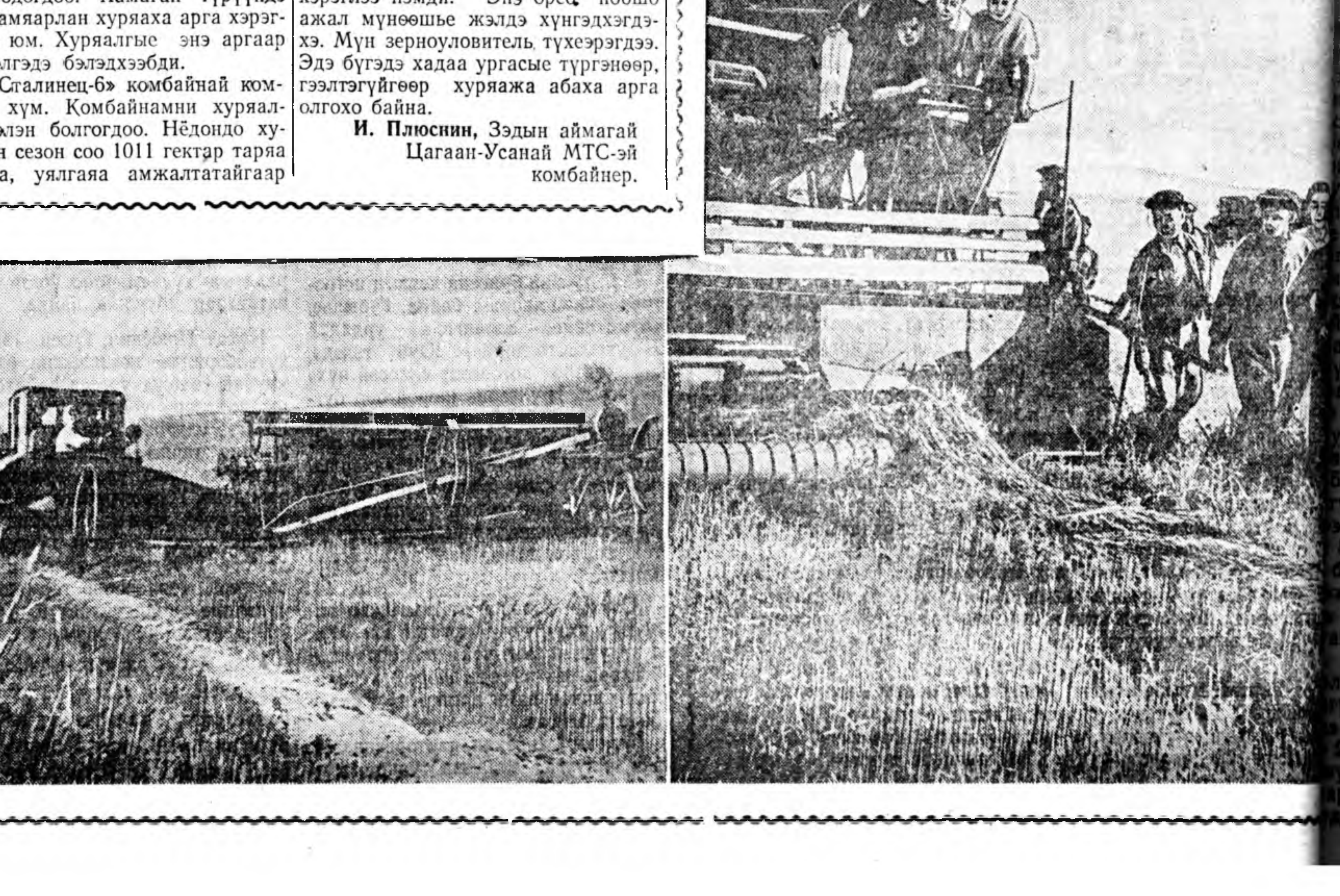

Улан-Удын «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артелиин коллектив үйлэдбэриингөө 6 һарын даалгабарие амжалтатайгаар дүүргээд, жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид—декабриин 20 хүрэтэр дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Артелиин трикотаж нэхэдэг цехын хүдэлмэришэн Татьяна Матвеевна Леликовагай ажаллажа байһаниинь түрүүшын зурагта харуулагдана. Нүхэр Леликова халаан бүриингөө нормые 130—160 процент дүүргэнэ. Хубсаһа эсхэгшэд Очирма Гармаевна Доржиева, Цындыма Бадмаевна Бадмаева гэгшэдэй электрохайшаар бүд эсхэлгэ 2-дохи зураг дээрэ харуулагдана. Эдэнэр үдэрэйнгөө даалгабарие 150—200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

А. Мантаевай фото.

ХОНИШОН БУТЫД ГАРМАЕВАГАЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛ ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Цыренжаб Норбоев—бэрхэ хонишон

Хабсагайтай набтархан хадын хормойгоор, Зэдэ голой үзэсхэлэн һайхан эрьеэр һүрэг олон хонид бэлшэжэ, нэгэ захаарынь наһажаал хүн аргаахан гэшхэлнэ. Энэмнай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон Цыренжаб Донтович Норбоев байба. 65 наһатайшье һаа, энэ үбгэн үнэн шударгы ажалаараа аймаг соогоо суурхадаг юм.

...1951 оной хүшэр хабар. Тэжээл дутажа, адуу мал туража, гарзалжа байба. Нэгэтэ Цыренжаб Донтовичые колхозой правленидэ дуудуулаа һэн.

— Та, Цыренжаб Донтович, Дээдэ Дырестэйдэ хониной отара тушаажа абаха болоот,—гэжэ түрүүлэгшэ хэлэбэ.—Танда шухала хэрэг даалгахамнай.

— Даажа байһан гүүртэеэ яахабиб?—гэжэ Норбоев асууба.

— Һанаатаа бү зоботты, ондоо хүн абаха.

Үглөөдэрнь хаража байһан хашарагуудаа тушаагаад, Цыренжаб Донтович ахалагша хонишон болоо һэн. Түрүүшын үдэрһөө хонидоо зүбөөр харууһалжа, хагда ногоондо бэлшээгээ, тиигээд гаозалуулангүй, ондо оруулаа бэлэй.

1956 ондо тэрэ 578 эхэ хониноо 600 хурьга абажа, хонин бүриһөө 2.5 килограмм нооһо хайшалба. Мүн Цыренжаб Донтович наукын туйлалтануудые, түрүү арга онһые зүбөөр хэрэглэдэг юм. 1953 ондо колхоз соогоо түрүүшынхеэ хонидоо эртэ үбэл хурьгалуулжа, хурьгадаа кошарно-базова аргаар харууһалдаг болоо һэн.

— Хонидоо үбэл хурьгалуулхада аргагүй һайн, — гэжэ Цыренжаб Донтович хөөрэнэ.—Зундаа үбэлэй хурьгадһаа нилээдгүй ехэ нооһон хайшалагдадаг, хурьгад намар болотор хүсэ шадалаа абажа, томонууд болодог, мүн үбэл хурьгалһан хонид хэнзэлдэг байна. Кошарно-базова арга хэрэглэхэдэ, нэгэ хурьгашан 250—300 хурьга харууһалдаг. Тиимэһээ үсөөн ажалта үдэр гаргашалагдадаг.

Цыренжаб Донтович хонидые зүбөөр адуулха хэрэгтэ анхаралаа ехээр табидаг юм. Бэлшээринүүдээ гурбан хэһэг болгожо таһалдаг. Зундаа уһатай, набтар тала газараар, үбэлдөө буртааһан соогуур, шугы соогуурхи соорхойнуудаар, хабартаа хада уулаар хонидоо бэлшээдэг байна.

— Жэлэй дүрбэн сагта хонид муугаар уһалагдабал, бэлэхэнээр туража, муудажа эхилдэг. Тиимэһээ таһалдуулангүй, үдэртөө хоёр уһалха зэргэтэй,—гэжэ Цыренжаб Донтович тэмдэглэнэ.

Нүхэр Норбоев ажалгүйгөөр һуужа шададаггүй хүнүүдэй нэгэн юм. Үдэр бүри хониндоо ябадагшье һаа, хонинойнгоо байра заһаха, үбһэ сабшаха саг олодог байна. Нёдондо 40 центнер үбһэ өөрөө бэлдээ һэн. Мүнөө жэлдэ 60 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ бэлдэхэб гэжэ Цыренжаб Донтович хэлэдэг. Энэ үбгэнтэй хамта отарын хонишод Цырен-Дулма Норбоева, Цырен-Надмит Цыренжапова мүн лэ оролдосотой һайнаар ажалладаг юм.

1955 ондо һамгантаяа суттаа олоһон ажалта үдэртөө нүхэр Норбоев 276 пүүд таряа, 15 мянган түхэриг мүнгэ абаа һэн. Тэрээнһээ гадна, гурбан хонишон нэмэлтэ түлбэридэ гэжэ 12 хурьга абаа.

— Колхознай һара бүри мүнгэн аванс үгэдэг болонхой. Мүнөө ажаллахадашье урматай,—гэжэ Цыренжаб Донтович хэлэнэ.—Гансал адуу малай байра бариха хэрэгтэ колхозой правлени хүсэд анхаралаа хандуулнагүй. Мүнөө адуу малнай 20 гаран мянган толгой байгаа һаа, 1960 ондо 60 шахуу мянга болохо юм.

Зэдын эрхим хонишодой нэгэн Цыренжаб Донтович Норбоев иигэжэ ажаллана, нииитынтээ зөөри арьбадхахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байна.

С. Дугаров.

Мүрысөөндэ түрүүлһэн леспромхозууд

«Забайкаллес» комбинадай леспромхозуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ июль һарын дүнгөөр Баргажанай, Шулуутайн леспромхозууд түрүү зэргэдэ гараба.

Баргажанай леспромхоз (директорынь нүхэр Хацкевич, партийна организациинь секретарь нүхэр Ванин) модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ гүрэнэй даалгабаринуудые һара бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Леспромхозойхид долоон һарынгаа даалгабарие 116 процент дүүргэжэ, 17 мянган кубометр модо гүрэндэ түсэбһөө гадуур тушаагаа.

Машина, механизмуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, хүдэлмэришэдтэ зохистой һайн ажаһуудал байгуулха хэрэгтэ леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд саг үргэлжын анхарал хандуулна. Эндэхи леспромхозуудай модо таллуулха, шэрэхэ хүдэлмэридэ «С-80» гэжэ хүсэ ехэтэ тракторнууд табигданхай. Хүдэлмэришэдэйнь, илангаяа залуушуулай ажаһууха хамтын байра болбосон зохидоор түхеэрэгдэнхэй. «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай дунда эрхим гэжэ тоологдодог эдэ хамтын байрануудта ороходо уужам, һарууд, сэбэр байдаг.

Черемуховска леспромхозойхид баргажанайхидһаа мүн лэ гээгдэнэгүй. Эдэнэр июль һарада модо шэрэлгые 118 процент дүүргэжэ, бага бэшэ амжалта туйлаа. Черемуховска леспромхоз гээгдэнги леспромхозуудай тоодо удаан саг соо ородог байһан юм. Леспромхозой модо бэлэдхэлэй пунктнууд болон мастерска участогуудай урдань ехэ тарүү байһан дээрэһээ, тэдэнэрые саг соонь зүбөөр хүтэлбэрилхэнь бэрхэтэй байгша һэн. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд дээрэ дурсагдаһан бэрхэшээлнүүдые хараадаа абажа, модо бэлэдхэлэй участогууд болон пунктнуудые хоорондонь дүтэ байхаар эмхидхээ. Хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри зарим тэды һайжараа. Леспромхозойхид республикын бүхы модошодтол адли Эхэ орондоо шадаал һаа ехэ модо үгэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе бүри үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлжэ байна.

Е. Затравин.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар

Үнгэрэгшэ июнь һарын 12-то Забайкальска түмэр харгыгаар түйлай олон поезднуудай ерэжэ эхилхэдэ, Улан-Удын паровозно деподо паровозууд ехээр дуталдаһан юм.

Энэ үедэ паровозуудые олоор табихын аргагүй байгаа. Иимэ бэрхэшээлтэй сагай тохёолдоод байхада паровозой диспетчернүүд Наумов, Митус гэгшэд поезднуудые саг соонь асарха ондоо арга бэдэрээ. Наумов, Митус гэгшэд паровозой машинист бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, рейсһээ ерэһэн паровозуудые һөөргэнь эльгээһэн юм.

Машинистнууд Мамылин, Рябухин, Бабенко, Обухов, Агишеев болон бусад диспетчернүүдтэй холбоо барисаагаа таһалангүй, поезднуудые графигһаань урид асараа. Машинистнууд Осташков, Григорьев, Шарков, Филюков гэгшэд паровозойнгоо топко сэбэрлэнгүй, уһа абангүйгөөр поезднуудые болзорһоонь урид Улан-Удэдэ асараа. Июлиин 12-то нэгэ сүүдхын турша соо 8 паровоз тус бүридөө 500—570 километртэ ябаа. Ахалагша машинистнууд Шульгин, Кутяков гэгшэд паровозоо нормын ёһоор сүүдхэ соо 381 километртэ ябуулхын орондо тус бүридөө 614 километртэ ябуулаа.

Паровозой техническэ скоростиие саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, ябасыень түргэдхэхэ тушаа абаһан уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхын зорилгоор депогой машинистнууд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна.

И. Григорьев.

Хонишон бүхэнэй шудалха хэрэг

Нёдондо манай отарын хонишод түрүүшынхеэ хонидые үбэл хурьгалуулжа эхилһэн байна. Декабриин һүүл багта түрүүшын хонид хурьгалжа захалаа һэн. Январь, февраль һаранuудта олонхи түл абтаа. Энэ үедэ манай отарынхид 700 эхэ хонидһоо 670 хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлээ. Мүнөө жэлһээ хурьгадые эхэтэйнь хамта байлгажа түлжүүлдэг болообди. Хониднай түхэреэн жэл соо адуулагдадаг.

Үбэл абтаһан хурьгад тобир һайнаар томо болодог, нооһо ехээр үгэдэг гэжэ мүнөө манай хонишод лаб ойлгоо. Энэ жэлдэ хурьган бүриһөө дунда зэргээр 500 гаран грамм, зарим хурьгадһаа 800—900 грамм хүрэтэр нооһон хайшалагдаа.

Үбэл гараһан хурьгадай алишье талаараа һайн байһыень мэдээд, манайхид мүнөө хонидоо зунай ороондо бэлдэжэ захаланхай. Ороондо оруулагдаха хонид һайн бэлшээридэ адуулагдана. Хонидой тэнхээ тамир һайнтай байхадань үрэжүүлхэдэ хурьгад олоор абтадаг, түл һайнаар тэнжэдэг юм.

Һүүлэй үедэ манай колхоз хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлдэг болоод, һубайралгань үсөөрөө, үүлтэрынь һайжаржа эхилээ, ноолоной шанар һураггүй дээшэлээ.

Колхозой эрхим хонишон Бутыд Гармаева хонидоо зунай сагта искусственна аргаар үрэжүүлгэ эмхидхээд, үбэл хурьгалуулхадаа жэл бүри амжалта туйлана. Хонидые хайшан гэжэ үрэжүүлхэб гэһэн заабаритай түрүү хонишод танилсаа. Манай аймагай колхозуудай ахалагша хонишод һаяшаг Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Кирандахи отарада суглараад, хонидые искусственнаар үрэжүүлдэг аргатай танилсаһан байна. Хэдэн жэлэй туршада хүдэлжэ, ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон техник-үрэжүүлэгшэ нүхэр Сахаров тиимэ арга хэрэглэхэ заабаритай 15 хоногой туршада тэдэниие танилсуулаа. Тиигэжэ аймагай колхозуудай ахалагша хонишод искусственна аргаар үрэжүүлгэ үнгэргэжэ шадаха болобо.

Харин техник-үрэжүүлэгшын тусхай мэргэжэлтэй хүнүүд урдань колхоздомнай байдагшье һаа, хэдэн мянган хонидые искусственна аргаар үрэжүүлжэ хүшхэрдэггүй һэн. Үшөө ототой болоогүй зарим хонид тэбдэл яарал соогуур үрэжүүлэгдэһэн нөрэ зүүгээд лэ, һубай байшадаг, тиигээд хонидые дахин үрэжүүлхэ арга олдодоггүй. Хонидойнгоо үүлтэрыень, ноолонойнь шанарые хараадаа абалсажа, хусын хүрэнгэ тааруулан хэрэглэдэг болохо, хонин бүриһөө хурьга абаха, олоорнь эхирлүүлхэ гэжэ оролдохо шухала.

Бидэнэр август һараһаа эхилээд, хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхын тула бэлэдхэл хээбди.

Колхозой правлени эдэ дутуунуудаа дары усадхажа, хонидые үрэжүүлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэмжээ абаха бээ гэжэ һанагдана.

Б. Балданов, Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Манай түрүүшүүл

Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан-Шулуутай» колхозой ахалагша хонишон Сандак Цыбикович Цыбиков эрхим ажалаараа аймаг соогоо суурхадаг болонхой. Энэ нүхэрэй даадаг отарада гурбан хүн ажалладаг юм.

Нёдондо зундаа отарын 487 эхэ хонид искусственнаар үрэжүүлэгдэжэ, декабрь, январь, февраль һарануудта хурьгалаа. Мүн эдэ хонидой 41-ниинь мүнөө хэнзэлээ. Энэ отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 121 хурьга абажа, гарзалуулангүй түлжүүлжэ байна. Үбэлэй хурьгад кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдээ.

— Урдандаа бидэнэр 100 эхэ хонинһоо 80-аад лэ хурьга абадаг һэмди. Харин искусственна аргаар хонидоо үрэжүүлдэг болоһонһоо хойшо хониднай һубайрхаашье болёо. Эртын хурьгад зундаа, намартаа бэлшэжэ, хүшэ шадал һайнтайгаар ондо ородог болоо,—гэжэ нүхэр Цыбиков хөөрэнэ.

Мүнөө нүхэр Цыбиковэй отарын хонид һайн бэлшээридэ ябажа, тобир тарганууд болоо. Ерэхэ жэлдэ мүн лэ үбэл хурьгалуулхын тула хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэнь. Мүнөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябажа байна.

Т. Гармаев.

Хонидоо һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ

...лхозойнгоо даалгажа үгэһэн ...зуун хонидые хаража, үсхэжэ ...гээшэ нилээд харюусалгатай-...хүндэтэйшье хэрэг юм. Би ур... колхозойнгоо тарияанажалай ...дада элдэб хүдэлмэри хэдэг ...һаа, гурбан жэлэй саада тээ ...ной отарые даажа абаһан хүм. ...гэһэнһээ хойшо хоёр дахин түл ...ба. Түрүүшынгээ жэлдэ гэхэ гү, ...урзанда үбэл хүгшэн Үхеэнэй-... хамта хонидоо бараг һайнаар, ...гүйгөөр ондо оруулаад, нёдон-...хэ хонин бүриһөө нэжээд хурь-...ажа түлжүүлээ һэмди. Мүн 200 ...й түлгэ хонидойнгоо эгээ томо ...уудые шэлэжэ, 100-ень хурьга-...ан байгааб. Тиигэжэ 400 хурь-...е абаад, нэгэншье толгойн хорол-...гөөр түлжүүлээ һэм.

...ни хурьгадые харууһалха, эдеэ-...лэ талаар нилээд дүршөөд, энэ ...й үбэлжэлгые бэлэдхэл һайн-...ар угтаһан байнабди. Хонид-... үнгэрэгшэ зундаа, намартаа ...ар бэлшээгдэжэ, таргалаа һэн. ...р тарганаар ондо ороһон хонид-... һубайраагүй, томо хурьгануудые ...а. Мүнөө жэлдэ 513 хонид-... 513 хурьга абаад, бултыень ...гүйгөөр түлжүүлжэ байнабди. ...эгшэ намар, үбэлдөө хонин һү-... 513 толгой байһан аад, мүнөө ...болоод, тала дайдые бүрхөөн ...жэ ябана. Хонидойнгоо иимээр ...э байхада хонишодой ямар ехэ ...тай ябаһыень тухайлнашье ёһо-...

...элжэлгын үедэ хүшэ шадалаа ...гүй хонид нооһо ехээр үгэдэг. ...ээ үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бү-...ө 2.800 грамм нооһо хайшалһан ...мүнөө 3 килограмм хахад ша-...арин, нарибтар нооһон хай-...гдаһан байна.

Малаа, тэрэ тоодо мүн хонидоо һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалхал хэрэгтэй. Хайшан гээд хурьгадые олоор абажа түлжүүлдэг, нооһо ехээр хайшалдагбиб гэхэдэ, хонидоо зунай, намарай сагта һайнаар бэлшээжэ таргалуулаад, үбэлжэлгын үедэ оролдолго гарган харууһалдаг, бэлшээдэг байнаб. Үбһэ тэжээлээр элбэг, һайн байратай, бэлшээриин газарнуудаар һайн болобошье, ажалдаа хайша хэрэгээр хандаад, хонидые саг сагтань эдеэлүүлэнгүй, тэнхээ тамир муутайнуудыень илгажа һайн харууһанда, эдеэлүүлгэндэ табингүй байгаа һаа—һайн үрэ туйлахагүйш.

Үбэлжэлгын үедэ хонидоо үдэр бүри шахуу шэгшэжэ гэхэ гү, али муунуудыень илгажа байдагбди. Муу хонид байрада оруулагдажа, тусгаар эдеэлүүлэгдэдэг юм. Тэнхээ тамираа һуларһан хонидто овёс эдюулхэдэ һайн. Үбэлдөө, мүн хохи хабар ехээр муудаһан хониндо ногоон сай (хахад—хахад литрээр) уулгахада туһатай агша. Ехээр тураһан хониндо овёс сулаар үгэбэл, хотонь үльтэрүүлжэ шадангүй хээли хэбээ алдадаг, муудадаг байха юм. Тиимэһээ, ехээр тураһан хонидто түрүүшээр комбинированнэ тэжээл, отруби, һагшадһа эдюулбэл дээрэ. Үнгэрэгшэ үбэлдөө зарим хонидые үе үе болоод байрада оруулжа һайнаар эдеэлүүлэн, тэнхээ тамирыень һайжаруулдаг байгаабди.

Энэ жэлдэ Хүтэлэй үбэр гэжэ газарта үбэлжөөбди. Отарымнай хонид нарин ба нарибтар ноолотойшье һаа, бүхэли үбэл бэлшээридэ ябажа гараа. Хонид үглөө, үдэшэниинь үбһэ ба солоомо нэмэлтэ болгон эдеэд лэ, үдэр дүүрэн бэлшэдэг байгаа. Үбэлдөө хонин бүридэ сүүдхэдөө дунда жэшээгээр 300 грамм үбһэ эдюулдэг байгаабди.

Хэрбээ һайнаар, шадамараар адуулаа һаа, манай эндэхи нютагай үүлтэрэй шэрүүн, шэрүүбтэр ноолотой хонидһоо гадна, мүн нарин ноолотой меринос үүлтэрэй хонидшье үбэлдөө ходо бэлшэжэ шадаха гэжэ өөрынгөө хүдэлмэриин дүршэл дээрэһээ ойлгоһон байнаб. Үбэлэйнгөө бэлшээриие сагай эртэдэ, намартаа һайса тухайлжа, хаана ямар газар хагда һайнтайб, али бэлшээридэ хонидоо хэзээ адуулхабибди гэжэ тодорхойлдог байнабди. Үбэлжэлгын үедэ бэлшээриингээ газарнуудые хирэ—хирэ болоод лэ эрьежэ, саһа багатай, хагда һайнтай газарнуудые зайлгажа ябаад, хонидоо адуулдагбди.

Үбэлэй хүйтэндэ хонидые адуулха гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ юм. Хонидые адуулха дүршэл, шадабари хэрэгтэй. Һалхитай хүйтэн үдэрнүүдтэ хонидоо хада гүбөөнүүдэй урда талын үбэр, нэмэри газарнуудаар адуулхада һайн байдаг. Шуургатай үдэрнүүдтэ хонидоо бэлшээридэ гаргангүй, байрадань байлгажа эдеэлүүлдэгбди.

Үбэлэй сагта хонидто һайн байра хэрэгтэй. Үбһэ тэжээл элбэгээр эдижэ байбашье, дороһоон сэбдэг хүйтэн, ханаараа һэрьедэг байрада хоноо һаа, хонид түргэнөөр зүдэржэ муудадаг, үбшэлдэг юм. Хонидойнгоо байрын хана талые дулаалха хэрэгтэ гол анхарал хандуулдагбди. Юундэб гэхэдэ, хонид нюрган талаһаа даарахагүй, харин хажуу тээһээ һалхинай һүрьедэг байгаа һаа үлеэлгэжэ, хүйтэ абадаг бшуу. Зүгөөр, хонидой байрые шэб бүтүүлжэ, бүгшэм халуунаар байлгаһанай хэрэггүй. Халуун хотондо байһан хонид бээрэг болодог, ноолониинь хабартаа һубадаг. Үглөөгүүр хонидые байра cooһoo гаргахада уурал бааяжа байгаа һаа, хабартаа ноолониинь бага багаханаар һубажа унадаг юм. Тиимэһээ, хонидойнгоо байрые дан ехээр бүтүүлээгүйшье һаа, хажуу талаараа һүрьеэхэгүйгөөр байлгадагбди.

Хабартаа—саһанай хайлажа захаламсаар хонидоо шулгы хагданда ябуулжа, һайнаар бэлшээдэгбди. Тиихэдэ хониднай бүхыдөө хүшэ шадалаа ехээр бууруулангүй, ногоон дээрэ гарадаг. Хабар, зунһаа хойшо ерэхэ үбэлдөө бэлдэжэ захалдаг байнабди. Хонид зунай, намарай сагта хүхэ ногоондо бэлшээгдэжэ, таргалдаг. Мүнөө Баян-гол гэжэ нютагта хонидоороо ерээд, зуһажа байнабди. Хониднай үглөөгүүр наранай һая гаража байха үеэр бэлшээридэ гаргагдаад, үдэшэ харанхы болотор ябадаг. Эндэ һэбшээтэй байдаг хадань, хонид үдэр дүүрэн бэлшэдэг.

Хонидые үбэлшье, зунайшье сагта садатарынь уһалжа байха хэрэгтэй юм. Илангаяа намарай сагта бэлшээриин ногооной хагдаран хатахада, хонид уһа ехээр уудаг. Намар хонидоо үдэрэй 3 дахин уһалдагбди. Хонидые тэжээлэй дабһаар дутаажа болохогүй. Хонидтоо тэжээлэй дабһа үбэл, зунгүй эдюулжэ байдагбди.

Хонидые зундаа һайн бэлшээридэ ябуулжа таргалуулхын тула нэгэ газарһаа нүгөөдэ хударнь нүүжэ адуулха хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, тээсгэн Нарһан гэжэ нютагта зуһажа байһанаа, тэндэ ногооной муудажа, хонидой ууха уһанай хомор болоходонь, эндэ нүүжэ ерээд, майхангаар—нүүдэл гуримаар зуһажа байнабди. Иигэжэл хайшан гээ һаа хонидоо һайнаар бэлшээжэ, таргалуулхамнайб гэжэ оролдохо хэрэгтэй юм.

Хонидой олоороо хурьгалжа захалхада хонишодой ажал илангаяа хүндэ, харюусалгатай болодог. Энэ жэлдэ хонидоо гол түлэб нэгэ һарын туршада хурьгалуулһан байнабди. Иигэжэ хонидые богони болзор соо олоорнь хурьгалуулхада хүндэ байдаг. Тиигэбэшье, иимэ арга һайн юм. Нэгэ сагта гэхэ гү, али дүтэрхы болзорто гараһан хурьгад адляар томо боложо, сааша саашадаа хонишодой ажалда хүнгэн байдаг.

Мүнөө жэлэй шэнэ түл абалгада һайнаар бэлдэһэн байгаабди. Хони хурьгадаймнай байха байра эртээнһээ заһагдаһан, бэлдэгдэһэн байгаа. Хонидой олоороо хурьгалжа захалхада, колхозой правлени хүгшэн бидэ хоёрто нэгэ хүниие нэмэжэ үгөө һэн. Тиигээд хабар эртэ хониднайшье хурьгалжа захалшоо бэлэй. Зарим үедэ сүүдхэдээ 30-аад хурьга абадаг байгаабди. Олоороо хурьгалжа байха үедэнь хонидоо дүтэ шадарайнгаа бэлшээринүүдтэ ябуулдаг һэмди. Үдэр бүри хорёод хурьган бэлшээри дээрэ гараад тэндээ тэнжэжэ, эхээ дахаад ерэдэг һэн. Һүниндөө байра соо нэгэ хүн заатагүй сахижа хонодог байгаа.

Хурьгад һара шахуу байрада байжа тэнжээд, саашадаа дулаахан үдэр газаагуураа, дүтын бэлшээринүүдтэ ябажа захалдаг. Мүнөө тэдэмнай эхэтээ хамта бэлшээридэ ябана. Хожомшог гараһан багахан хурьгадые томо хонидтой хамта холуур ябуулһанай хэрэггүй.

Манай колхоздо хонидой үүлтэр һайжаруулха ехэхэн хүдэлмэри хэгдэһээр үнихэнэй. Ороной баруун областьнуудһаа нарин ноолотой хусануудые асаржа, хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулжа байдагбди. Тиигээд һүрэг соомнай шэрүүн ноолотой нютагай үүлтэрэй хонид үгы болоо. Бидэнэр ойрын жэлнүүдтэ бүхы хонидоо нарин ба нарибтар ноолотой болгохо зорилго табяад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй хамта үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулнабди.

Хонидой үүлтэрые түргэн һайжаруулхын тулада һайхан ноолотой, бэеэр томо хусануудые хэрэглэхэ хэрэгтэй. 6—8 килограммһаа бага бэшэ ноолo үгэдэг, томо бэетэй эрхимэй эрхим хусануудай хүрэнгөөр хонидоо үрэжүүлдэг байнабди. Хусануудай тусхай хүнүүдтэ даалгагдажа, һайн харууһа, эдеэлүүлгэндэ байдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлдэг болонхойбди. Энэ аргын һайниинь элитээр харагдаа.

Һайн шанартай, сэбэр ноолo абахын тулада юу хэхэ шухала байһан тухайда түгэсхэл дээрээ хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Зарим отаранuудтахи хонидой ноолон муухай болоһон, элһэ шоройтой байдаг. Иимэ ноолоной шанар муутайнь мэдээжэ. Хахалһан газар дээгүүр хонидые ябуулжа болохогүй. Мүн үбһэ тэжээл тараажа үгэхэдөө нарилха хэрэгтэй. Хонидой ноолондо үбһэнэй хог шэгэжэ, арһыень зохолгодог, ноолонойнь шанарые муудхаадаг. Хонид бэеынгээ зохолходонь элдэб юумэ шүргөөжэ, ноолоёо гээдэг байха юм. Үбэлдөө хонидые нэгэ жэгдээр эдеэлүүлдэг байха хэрэгтэй. Заримдаа садажа, заримдаа хооһодожо байһан хонидой ноолон шанараа гээдэг юм.

Хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын тулада парти, правительствын, бүхы советскэ арадай шэн зоригтойгоор тэмсэжэ байһан мүнөө сагта бидэ хонишод эдэбхи үүсхэл гарган ажаллаха, энэ ехэ зорилго шиидхэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха ёһотойбди. Ерэхэ жэлдэ мүнөөнэйхиһөө үлүү ехэ амжалта туйлахын тула бүхы хүсэ шадалаараа оролдохоб.

Г. Санжиев, Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон.

ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

СССР ба Япониин хоорондохи харилсаае заһаруулха тухай Советско-японско хэлсээн

СССР ба Япониин хоорондохи харилсаае заһаруулха тухай советскэ-японско хэлсээн августын 6-да СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын байшан соо үргэлжэлөө. Гурбадахи заседани болобо.

Советскэ талаһаа Советскэ делегаци толгойлогшо, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Д. Т. Шепилов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын Орлогшо Н. Т. Федоренко, СССР-эй Гадаадын Худалдаа наймаанай министрын орлогшо М. Н. Кумыкин, СССР-һээ Великобританида байдаг Посол Я. А. Малик, СССР-эй МИД-эй Холын Зүүн зүгэй таһагые даагша И. Ф. Курдюков, мүн тэрэшэлэн советнигүүд ба экспертнүүд хэлсээндэ хабаадалсаа.

Японско талаһаа Японско делегацие толгойлогшо, Японийн Гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Сигемицу, бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэ С. Мацумото, Японийн МИД-эй Договорой таһагые даагша Т. Симода, Японийн МИД-эй американо-европейскэ департаментын советник С. Хогэн, Швецидэ байдаг японско министрэй советник К. Нииндзеки, мүн тэрэшэлэн советнигүүд ба экспертнүүд хэлсээндэ хабаадалсаһан байна.

СССР-эй ба Японийн хоорондохи харилсаае заһаруулгатай холбоотой асуудалнуудаар мүнөөдэрэй заседани дээрэ хоёр талануүд һанамжануудаа хэлсэжэ үргэлжэлөө. Японийн Гадаадын хэрэгүүдэй министр ба СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр газарай талаар өөһэдынгөө оронуудай хараа баримталгые хэлэжэ үгөө.

Удаадахи заседани августын 8-да болохо.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНУУД

Нанкин город (Хитадай Арадай Республика) шадар бетонно блогуудай завод баригдажа эхилбэ. Энэ заводто үйлэдбэриин бүхы гол процессүүд механизацилагдаха юм.

***

Белградта Югославиин гадаадын худалдаа наймаанай союзна палатын ба Германска Демократическа Республикын гадаадын худалдаа наймаанай палатын хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаба. Энэ хэлсээнэй ёһоор байгша оной дүүрэтэр хамтадаа 10 миллион долларой эд бараан абалсахаар хараалагдана.

***

Чилидэ Потрерильостэхи зэдэй руднитай 3500 хүдэлмэришэд забастовко эхилээ. Тэдэнэр салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ хэнэ.

***

Люблянда (Югослави) уласхоорондын радиотехническэ гурбадахи выставкэ нээгдээ. Эндэ югославскa 70 предприятинуудай, мүн тэрэшэлэн Советскэ Союзай, Англиин, Австриин, Франциин, Голландиин, Италиин, Германиин предприятинуудай продукци харуулагдана.

***

Вьетнамай Демократическа Республикын гараар юумэ бүтээдэг промышленностьда мүнөө 20 мянган хүн хүдэлмэрилжэ байна. Байгша оной түрүүшын таба һара соо тус промышленностиин гаргадаг валовой продукциин хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй сасуулхада 30 үлүүтэй процентээр ехэ болоо.

***

Советскэ Союзһаа ургамалай ажахын бүхэсоюзна институдай экспедици Венгри ошобо. Экспедици мүн Болгари, Румыни хүрэхэ юм. Советскэ эрдэмтэд хүдөө ажахын культурануудай нютагай болон селекционно сортнуудые шэнжэлхэ, научно-шэнжэлэлгын ба туршалгын эмхи зургаануудай хүдэлмэритэй танилсаха байна.

Августын 6 (ТАСС).

Атомна ба водородно буу зэбсэг хорихын түлөө уласхоорондын конференци Японидо нээгдэбэ

ПЕКИН, августын 6. (ТАСС). Токийска радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, атомна ба водородно буу зэбсэг хорихын түлөө уласхоорондын хоёрдохи конференци Токиодо августын 6-най үдэшэ нээгдээ. Херосима ба Нагасаки городуудые атомна бомбоор бомбодоһонһоо хойшо 11 жэл гүйсэһэнтэй дашарамдуулан энэ конференци үнгэргэгдэжэ байна. Конференциин хүдэлмэридэ 15 оронуудай, тэрэ тоодо Хитадай Арадай Республикын, Советскэ Союзай, Франциин, Швециин, Польшын, Англиин түлөөлэгшэд хабаадалсана.

20 мянган хүнэй ородог уласхоорондын стадион дээрэ тус конференци нээгдэһэн байна. Стадионой трибунанууд дээрэ хүн зон дүүрэн суглараа. Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн Советэй гэшүүн, конференциие эмхидхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Каору Ясуи гэгшэ суглараагшадта хандажа, эхилэлгын үгэ хэлээ. Атомна ба водородно буу зэбсэг хорихо тухай хандалгада Япони дотор ба бусадшье оронуудта гар табилгын амжалтанууд тухай тэрэ тогтожо хэлэбэ. Хүн зониие олоор хюдаха буу зэбсэг хорихын түлөө хүдэлөөн эсэстээ энэ буу зэбсэгые хорихо хэмжээ абахыень элдэб оронуудай политическэ ажал-ябуулагшадые баадхаха гэжэ Ясуи тэмдэглэбэ.

Конференци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ байна. Конференциин заседанинууд августын 9 болотор Токиодо, августын 9-һөө 11 болотор—Нагасакида болохо юм.

Камакура городто митинг болобо

ПЕКИН, августын 6. (ТАСС). Токиодо ойрхон байдаг Камакура городто үсэгэлдэр 25 мянган хүнэй хабаадалгатай эб найрамдал хамгаалгын митинг болобо гэжэ Токиоһоо Синьхуа агентствын корреспондент дамжуулна. Атомна ба водородно буу зэбсэг хорихын түлөө уласхоорондын хоёрдохи конференциин Японидо нээгдэһэнтэй дашарамдуулан энэ митинг зарлагдаһан байгаа. Митинг дээрэ японско олониитын түлөөлэгшэд, мүн конференцидэ ерэһэн гадаадын делегацинуудай гэшүүд байлсаа.

Митинг дээрэ уншагдаһан деклараци соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Манай ажабайдал тухай, манай үхибүүдэй ба хүн түрэлтэнэй зол жаргал тухай һанаагаа зобожо, бидэнэр атомна болон водородно буу зэбсэг хэрэглэхэ ябадал эрид буруушаанабди. Энэ буу зэбсэг хэрэглэгшэдые хүн түрэлтэнэй дайсан гэжэ соносхобди». Эндэ үгэ хэлэгшэд ядерна буу зэбсэгые үгэ дуугүйгөөр хоримжолхо эрилтэ хэбэ.

Тэрэшэлэн гадаадын делегацинуудай түлөөлэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Болгарида түмэрзамшадай Үдэр болобо

СОФИЯ, августын 5 (ТАСС). Мүнөөдэр Болгариин ажалшад түмэрзамшадай Үдэрые баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэбэ. Республикын түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө һайндэрые ажалай амжалтаар угтаа. Олон тоото түмэрзамайхид — новаторнуудые шагнаха тухай арадай суглаанай президиумэй указ һайндэрэй урда үдэр толилогдоһон байна.

Үсэгэлдэр Софида һайндэрэй хүндэлэлдэ баярай суглаан болоо.

Патет-Лаогой сэрэгэй частьнуудай ба Лаосай королевскэ правительствын хоорондохи хэлсээн

ХАНОЙ, августын 6. (ТАСС). Бьентьянай радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Патет-Лаогой сэрэгэй частьнуудай түлөөлэгшэ принц Суфанувонг ба Лаосой королевскэ правительствын түлөөлэгшэ премьер-министр принц Суванна Фума гэгшэдэй хоорондо үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хэлсээнүүдэй һүүлээр августын 5-да хамтын коммюникедэ гар табигдаба.

Амгалан ёһоор зэргэ ажабайха табан ёһо гуримууд дээрэһээ үндэһэлһэн, эб найрамдалай ба бэеэ даанхай байдалай политикые хоёр талануд һайшаана гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. Лаос хадаа ямаршье сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахагүй, өөрынгөө газар дээрэ ямаршье гадаадын сэрэгэй базануудые бии болгохогүй гэжэ тэдэнэр хэлсээ. Патет-Лаогой сэрэгэй частьнуудай хиналта доро байһан Сам-Неа, Фонг-Сали провинцинуудай газар дээрэ дайлалдаан болюулагдаха юм.

Королевскэ правительство лаотянска арадта бүхы демократическа эрхэ ба эрхэ сүлөө олгохо, Патет-Лаогой сэрэгэй частьнуудые, эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаадагшадые ямаршье хашалтада оруулхагүй гэһэн уялга бэе дээрээ даажа абаа. Лаосой патриотическа фронтдо, залуушуулай элдэб организацинуудта, эхэнэрнүүд болон таряашадта ажал-ябуулгаяа сүлөөтэйгөөр хэхэ эрхэ олгогдоно.

Сам-Неа, Фонг-Сали провинцинуудай саашанхи байдал тухай хэлэхэ болоо һаа, эдэ провинцинуудта королевскэ засагые дэлгэрүүлхэ тухай хэлсээн туйлагдаа. Патет-Лаогой сэрэгэй частьнууд королевскэ армиин түхэлөөр шэнэдхэн эмхидхэгдэжэ, королевскэ правительствын верховно командалга доро оруулагдаха байна.

Бүгэдэниитын һунгалта үнгэргэхэ ба каолиционно правительство байгуулха тухай асуудалаар хэлсээн туйлагдажа шадагдаагүй. Эдэ асуудалнуудые саашадань шэнжэлжэ үргэлжэлхэ гэжэ хоёр талануд хэлсээ.

Херосимые атомна бомбоор бомбодоһонһоо хойшо 11 жэл гүйсэбэ

ПЕКИН, августгн 6. (ТАСС). Токийскэ радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Херосима городые атомна бомбоор бомбодоһонһоо хойшо 11 жэл гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, мүнөөдэр эндэ митинг болобо. Тэрээндэ 20 мянга шахуу хүн хабаадалсаа. Атомна бомбодо орожо үхэһэн хүнүүдэй памятнигта веногууд табигдаһан байна. Городой мэр Ватанабе һуурин зоной нэрэһээ бүхы оронуудай арадуудта хандаһан деклараци уншаа. Тэрээн соонь атомна буу зэбсэг хэрэглэхэ ябадал хоримжолхо, эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ уряа соносхогдоно.

8 час 15 минутада—11 жэлэй саада тээ город дээрэ американска атомна бомбын хаягадаһан эгээл тэрэ үедэ—городой бүхы ажалшад шэмээгүйгөөр зогсон, атомна бомбодо орожо үхэһэн хүнүүдэй дурасхаалыень ёһолбо.

КНР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ПЕКИН, августын 6. (ТАСС). Гадаадын Хэрэгүүдэй министерствын информациин департаментын түлөөлэгшын тунхаглаһан иимэ мэдүүлгые Синьхуа агентство дамжуулна:

Суэцкэ каналай компаниие Египедэй национализацилһан ябадалые Хитад арад бүрин дэмжэнэ гэжэ августын 4-дэ Пекиндэ гадаадын корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэ зуураа, премьер Чжоу Энь-лай эли тодоор мэдүүлээ. Канал соогуур суднаар сүлөөтэйгөөр ябуулхабди гэжэ Египетскэ правительство мэдүүлээ, теэд энэ талаар Англи ба Францида ямар нэгэн һэжэглэлэй үшөө байгаа һаань, тэдэнэр энэ асуудалые имагтал амгалан ёһоор шиидхэхын түлөө оролдохо, харин буу зэбсэг хэрэглэн хамааралсаха һэдэлгэ хэхэ ёһогүй гэжэ Чжоу Энь-лай зааба. Буу зэбсэг хэрэглэн хамааралсахые оролдоһон ямаршье һэдэлгэ Азиин, Африкын арадуудай, бүхы дэлхэйн арадуудай зүгһөө хатуу харюу абаха ба хэзээдэшье буруу һүрэхэ ябадал мүн гээшэ гэжэ тэрэ нэмэбэ.

Премьер Чжоу Энь-лай тон тодо һонороор, ябашье буруу ойлгохоор бэшээр мэдүүлгэ хээ. Гэбэшье, Премьер Чжоу Энь-лай «каналые интернационализацилхын түлөө эли тодоор хэлэбэ» гэжэ Лондонһоо августын 4-дэ абтаһан Франс Пресс агентствын телеграмма соо тэмдэглэгдэнэ. Энэ мэдүүлгэ ямаршье үндэһэ баримтагүй байна. Үнэн дээрээ, Англи, Холбоото Штадууд ба Франциин дурадхаһан уласхоорондын конференци тушаа тэрэнэй һанамжые корреспондентнүүдэй һурахадань, гурбан гүрэнүүдэй коммюнике дээрэһээ харахада, уласхоорондын энэ конференци хадаа Египедэй бэеэ даанхай эрхэдэ хабаатай асуудалые гэхэ гү, али иимэ конференци дээрэ хэлсэгдэжэ болохогүй асуудалые зүбшэн хэлсэхэ зорилго табяа юм байна гэжэ Чжоу Энь-лай зааһан байгаа.

Суэцкэ каналые национализацилга тухай Египедэй шиидхэбэриие Йемен дэмжэнэ

КАИР, августын 6. (ТАСС). Нютагай радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Египедэй политикые, арабуудай амгалан һайн байдалай түлөө абтаһан хэмжээнүүдые Йеменэй правительство болон арад зон бүрин дэмжэнэ гэжэ үсэгэлдэр Каир ерэһэн Йеменэй уг залгамжалагша принц эмир Сейф-ул-ислам Эль-Бадр мэдүүлээ. Дамаскһаа гарахынгаа урда тээ Сириин президент Шукри Куатлитай уулзажа, Суэцкэ каналай компаниие национализацилга тухай асуудалые зүбшэн хэлсээб гэжэ тэрэ нэмэбэ. Сирийскэ арад ба правительство египет арадтай һаналаа нэгэдэнэ, Египедэй правительствын шиидхэбэриие һайшаана гэжэ Дамаскда ойлгоһон тухайгаа тэрэ хэлэбэ.

Суэцкэ канал дээрэхи байдал

КАИР, августын 6. (ТАСС). Суэцкэ каналай национализацилагдаһанай һүүлээр тэрээн соогуур суднанууд ямаршье һаадгүйгөөр ябажа гарана. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал һүүлэй үдэрнүүдэй туршада каналаар һураггүй олон суднанууд ябажа гараа. Июлиин 27-һоо августын 5 болотор дэлхэйн элдэб оронуудай тугуудтай 455 суднанууд, тэрэ тоодо английскa тугтай 125, французска тугтай—138 суднанууд каналаар ябажа гараа гэжэ «Аш-Шааб» газетэ мэдээсэнэ. Харин үнгэрэгшэ жэлэй энэ хугасаа соо каналаар 421 суднанууд ябажа гараһан байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр сур харбаанда хабаадалсатай үбгэн Бальжинима Цыденов (Иволгын аймаг). **Л. Хайдуров.**

Түрүүшүүлһээ жэшээ абана

Сэлэнгын аймагта ниитын эдеэ хоолой газарнууд олоороо тоологдоно. Эдэ предприятинууд ажалшадые илангаяа зунай үедэ эдеэ хоолоор элбэгээр хангаха уялгатай гээшэ. Селендумын сельпогой чайнын коллектив энэ уялгаяа муу бэшээр дүүргэнэ. Эндэ орожо эдеэлһэн хүнүүд эдеэ хоолойнь амта, шэмэ һайнтай байһаниие тэмдэглэдэг байна. Хүдэлмэрилэгшэдынь ариг сэбэрые наринаар сахидаг ба эдеэлэгшэдые түргөөр хангадаг болонхой. Зунай халуун үе байбашье һаань, мяхаар буйлуулагдаһан бифштекс, пельмень болон бусадшье хоол хододоо байдаг. Тиихэдэ умда харяадаг квас, үрэ жэмэсэй шүүһээр хэһэн унданууд элбэг байдаг. Тэрэшэлэн зөөхэй, һүн, огородой эдеэн элбэгээр худалдагдадаг болобо. Эдэ бүгэдые поварнууд Наталья Алексеева, Тамара Федотова гэгшэд буйлуулан бэлдэдэг байна. Эдэ нүхэд ажал хэрэгээ һайнаар мэдэдэг түрүүшүүл юм. Тэдэнэр, үдэр бүхэндэ эдеэ хоолой ондо ондоо зүйлнүүдые бэлдэхые оролдоно.

Эндэ эдеэлһэн «Мосфильмын» хүдэлмэрилэгшэд чайнын дурадхал ба гомодолой дэбтэр дээрэ «һайн шанартай эдеэ хоол бэлдэжэ, эдеэлэгшэдые ёһотой культурнаар хангадаг дээрэһээнь чайнын коллективтэ баясхалан хүргэнэбди» гэжэ бэшэһэн байна. Селендумын сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Цынгуев зунай үедэ худалдаа наймаанай хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэжэ шадаа. Сельпогойнь холодильник соо түргөөр гутадаг элдэб пр[...] һайнаар хадагалагдана. [...] хозуудһаа эртын овощь [...] һүн худалдан абтажа [...] Энэ чайна үнгэрэгшэ жэл[...] ган түхэригэй олзо доход [...] байгаа һаа, мүнөө жэлд[...] доход оруулха зорилгото[...]

Гэхэтэй хамта, Сэлэнгы[...] ребсоюзай бусад сельпон[...] үедэ ниитын эдеэ хоолые [...] эмхидхэжэ шаданагүй. [...] центртэхи чайна тон мууг[...]нэ. Тэрэниие даагша нүхэ[...] зунай үеын хүдэлмэридэ [...] бэлэдхэл хээгүй байшоо. [...] хадагалха холодильник бо[...] байрын бэлэдхэгдээгүй [...] продуктнуудынь гутажа, [...]но. Тиимэһээ зарим ушар[...] шанар муутай продуктаар [...] буйлуулхашье ябадал [...] байна. Эндэ ажалай э[...] муугаар табигдаһан дээрэ[...] хэеэ ерэгшэд удаан саг [...] найнгаа һүүлдэ захиһан [...] абана. Дурадхал ба го[...] дэбтэр дээрэ олон тоото [...]нууд тэмдэглээтэй.

Чайные даагша нүхэр [...] эдэ дутагдалнуудые хара[...]гаад ямаршье хэмжээ [...] Чайнын мэдэлэй закусо[...] хиһаа бэшэ юушье н[...]данагүй. Тэрэшэлэн [...] Үбэр Зөөхэйн сельпогой х[...]лэгшэд ажалшадай дунда [...]на худалдаа наймаа д[...] талаар шухала хэмжээ [...]

Д. Ко[...]

ШАТАР

Шатараар РСФСР-эй кубок абахын түлөө мүрысөөн Иркутск городто боложо байна. Энэ мүрысөөндэ хамта 160 команда хабаадалсаха юм. 6 эрэшүүл, 2 эхэнэрһээ бүридэһэн манай республикын шатаршадай команда Иркутскын шатаршадтай 1/8 финалда уулзаба. Тэдэнэй тоодо шатарай мастерта кандидадууд А. Сумкин, В. Ручкин, 1-дэхи разряднигууд Б. Сампилов, И. Воробьев, Д. Иванов, А. Мадаев, эхэнэрнүүд Л. Гармаева, С. Николаева гэгшэд бии.

Манай командын эрэшүүл түрүүшын уулзалгада муугаар наадажа, иркутскын шатаршадта барандаа шүүгдэшоо. Эхэнэр шата[...] илалта туйлажа, 2:0 очкото[...]

Хоёрдохи уулзалгада В. [...] Левинтэй (Иркутск) бо[...] һайнаар наадажа, болюу [...] болоод, илалта туйлаа.

А. Сумкин Конпкиние [...] Явербац (Иркутск) Са[...] Воробьев Фридманиие, [...] (Улан-Удэ) Кузьминиие шү[...]нэр шатаршад Гармаева [...] хоёр мүн лэ илалта туйла[...]

Иигэжэ манай команда [...]залгада 9:7 очкотой болоо.

Манай шатаршад 1/4 [...] Амурска шатаршадтай уул[...]

Л. Ар[...]

ФУТБОЛ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ футболоор Российска Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө ээлжээтэ уулзалга болобо. Эндэ ПВЗ-гэй «Локомотив» гэжэ һайндуранай спортивна обществын команда Иркутскын «Энергия» гэжэ командатай уулзаа.

Түрүүшын минутаһаа наадан эрид тулалдаагаар эхилбэ. Иркутскынхидай хэһэн добтолгонуудта улан-удынхид шанга харюу үгэжэ, өөһэдөө мүн лэ добтолгон[...]бэ. Гэбэшье, нааданай хахад 1:0 тоотойгоор илалтаар дүүрэө.

Нааданай хоёрдохи хаха[...]лэ шанга тулалдаанууд бо[...] удынхид эдэбхи багатайга[...]жа, тоогоо тэнсүүлжэ ш[...] Тиин мрысөөн 1:0 тоотой [...]кутска футболистнуудай [...] дүүрэһэн байна.

И.

Орон нютагаа шэнжэлэгшын тэмдэглэлһээ

„ШАРА ТЭБСЭГЭЙ“ АГЫ ТУХАЙ

Суулга нютагһаа баруун хойшо арбаад модоной газарта нилээд үндэр хаданууд бии юм. Тэдэ хадануудай дунда баруун урагшаа хараһан нэгэ хабсагайн үндэрынь зуугаад метр болохоор. Тэрэниие нютагаархиниинь «Шара тэбсэг» гэжэ нэрэлдэг. Энэ тэбсэгэй баруун хойно 10 модо тухай хормойдонь газар доро ороһон агы нүхэн байна. Энээнэй үндэрынь 90 сантиметр, үргэниинь 50 сантиметр тухай. Июниин 3-да досоонь саһа мүльһэн байгаа. 4—5 метр саашаа шулуун дүүрэн, үшөө саашань харахада хабхаранхы. Энэ агы тухай манай нютагта иимэ үльгэр домог түүхэ бии: эртэ урда сагта Түгнэдэ һууһан монголнууд гү, али гадаада монголһоо 80 тэмээгээр агта сагаан мүнгэ асаржа, энэ агыда нюуһан юм гэдэг. Тиигээд тэрэниие бэдэржэ хүн хэдэн дахин малтаһан юм гэлсэдэг.

Мүнөө харахада тэрэ агые тойроод гурбан газар нээрэйшье хүнэй малтаһан, обоолһон шулуунууд байна. Баруун урдаһаань «Шара тэбсэг[...] тэргэтэй мо[...] гарахаар хар[...] хажуугаарын[...] луугаар хаша[...]жэ заһаһан [...] юм.

Энэ агы хат[...]гэн шулуунай [...] байна. Тиимэ[...]рэ хатуу шулу[...] да сагта нүх[...] тон бэрхэтэй [...] гэжэ һанамаа[...] бэшье, энэ [...] тэбсэгэй» агы[...] болоһон уша[...] лээд һонирхо[...]рүүлнэ.

Б. Ц[...]
Суулгын[...] һургуулиин [...] фиин багша.

★ КРАСНОДАРСКА ХИЗААРТА ★

Энэ хизаарта 44 пионерскэ лагерь нээгдэнхэй. Тэндэ зунай турша соо 30 мянга шахуу һургуулиинхид амарха юм. Анапын пионерскэ лагерьнуудай нэгэндэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үхибүүд амарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үглөөгүүр нюураа угаалга. Ново-Титаровка районой № 19 һургуулиин һурагшад Гена Тележников (зүүн гарһаа), Витя Цинский гэгшэд.

Анапа гэжэ курортно городто колхозуудай хоёр амаралтын гэр хэдэн жэл хүдэлмэрилжэ байна. Ново-Титаровска районой «Память Ильича» колхозой амаралтын гэртэ зунай 5 һарын турша соо 400 шахуу хүн амарха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Память Ильича» колхозой һаалишан Ольга Симоненко Володя хүбүүтэеэ Хара Далайн эрьедэ.

ТАСС-эй фотохронико.

Редактор Д. Л. ЛОБ[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26 Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и перевод[...] культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00832. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №[...]